de Berlaimontlaan 14 – BE-1000 Brussel
tel. +32 2 221 54 65
ondernemingsnummer: 0203.201.340
RPR Brussel
www.nbb.be

BanqueNationaleBank DE BELGIQUE VAN BELGIË
Eurosystem

Circulaire

Brussel, 8 juni 2021

Kenmerk: NBB_2021_12

uw correspondent:
Benoît Bienfait
tel. +32 2 221 36 42
benoit.bienfait@nbb.be

Verplichtingen tot waakzaamheid ten aanzien van repatriëringen van geldmiddelen uit het buitenland en inaanmerkingneming van de fiscale regularisatieprocedures bij de toepassing van de antiwitwaswet

Toepassingsveld

- *kredietinstellingen naar Belgisch recht, met inbegrip van in België gevestigde bijkantoren van instellingen die ressorteren onder het recht van een ander land van de Europese Economische Ruimte (EER) of van een derde land;*
- *beursvennootschappen naar Belgisch recht, met inbegrip van in België gevestigde bijkantoren van vennootschappen die ressorteren onder het recht van een ander EER-land of van een derde land;*
- *verzekeringsondernemingen naar Belgisch recht die een vergunning hebben om levensverzekeringsactiviteiten uit te oefenen, met inbegrip van in België gevestigde bijkantoren van ondernemingen die ressorteren onder het recht van een ander EER-land of van een derde land;*

voor zover deze financiële instellingen vermogensbeheeractiviteiten uitoefenen of levensverzekeringsovereenkomsten met een eenmalige premie uitgeven, in het kader waarvan zij repatriëringen van grote bedragen ontvangen of hebben ontvangen.

Structuur

Teneinde de gelijke behandeling te bevorderen van alle Belgische financiële instellingen die, vanwege hun vermogensbeheeractiviteiten of de uitgifte van levensverzekeringsovereenkomsten met een eenmalige premie, geconfronteerd worden met het risico van witwassen van geld afkomstig van ernstige fiscale fraude, maar ook rekening houdend met de door hun cliënten gevolgde fiscale regularisatieprocedures, en om te waarborgen dat deze instellingen deze risico's goed beheren, verduidelijkt deze circulaire de verwachtingen van de Bank voor de correcte naleving van de waakzaamheidsverplichtingen die worden opgelegd door de wet van 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten, met betrekking tot de geldmiddelen die deze instellingen aanhouden voor hun cliënten ten gevolge van repatriëringen van geldmiddelen uit het buitenland.

Structuur van de circulaire

1. DOELSTELLINGEN EN SAMENVATTING VAN DE CIRCULAIRE

2. INLEIDENDE OPMERKINGEN:
(§§ 1 tot 11)

3. RICHTSNOEREN VOOR DE ONDERWORPEN ENTITEITEN

A. Verwachtingen inzake de opsporing en melding van verdachte verrichtingen en geldmiddelen aan de CFI

A.1. Moeten de financiële instellingen de CFI op de hoogte brengen van elke repatriëring?
(§§ 12 tot 17)

A.2. Mag een financiële instelling gerepatrieerde geldmiddelen aanvaarden als zij van mening is dat er een vermoeden van witwassen bestaat en zij van plan is een melding aan de CFI te verrichten? Moet elke melding aan de CFI leiden tot de beëindiging van de zakelijke relatie met de betrokken cliënt?
(§§ 18 tot 22)

A.3. Welke verplichtingen heeft een financiële instelling die achteraf vaststelt dat geldmiddelen die zij eerder heeft aanvaard, vermoed kunnen worden verband te houden met witwassen van geld? Mag zij een opname in contanten door de cliënt of een opdracht tot overmaking van de geldmiddelen naar een andere financiële instelling uitvoeren, met name in geval van beëindiging van de zakelijke relatie?
(§§ 23 tot 25)

A.4. Hoe kan de financiële instelling waarnaar de geldmiddelen worden overgemaakt nadat de zakelijke relatie met een eerste financiële instelling is beëindigd om redenen die verband houden met vermoedens van witwassen, voldoen aan haar eigen waakzaamheidsverplichtingen?
(§§ 26 tot 28)

A.5. Hoe moeten financiële instellingen omgaan met dossiers waarin de cliënt niet in staat is de documenten te verstrekken die hem gevraagd worden in het kader van de versterking van de KYC voor bestaande cliënten, terwijl niets erop wijst dat de geldmiddelen een illegale herkomst hebben?
(§§ 29 tot 30)

B. Verwachtingen inzake de verificatie van de herkomst van de geldmiddelen - bewijsstukken

B.1. Algemene inleidende opmerkingen
(§§ 31 tot 36)

B.2. Indien de door de cliënt gerepatrieerde geldmiddelen door schenkingen (met name hand- en/of bankgiften) zijn verworven, in hoeverre moet dan rekening worden gehouden met eventuele fraude door de schenker? Welke maatregelen moeten er worden genomen indien bepaalde bewijsstukken door de omstandigheden niet kunnen worden voorgelegd door de cliënt?
(§§ 37 tot 43)

B.3. Indien het vermogen van de cliënt en/of de door hem gerepatrieerde geldmiddelen voortkomen uit een erfenis of een schenking die de schenker zelf eerder heeft ontvangen, in hoeverre moet dan rekening worden gehouden met eventuele fraude door de persoon die de betrokken geldmiddelen oorspronkelijk heeft verworven?
(§§ 44 tot 45)

B.4. Moet de repatriëring van de opbrengst van een schenking, legaat of erfenis die de cliënt in illo tempore op een buitenlandse rekening heeft ontvangen en daar heeft aangehouden, anders worden behandeld dan een rechtstreekse overmaking vanuit het buitenland door de schenker of de nalatenschap van de overledene naar de Belgische rekening van de begiftigde, legataris of erfgenaam?

(§§ 46 tot 49)

B.5. Welke documentatie moet er over de herkomst van de geldmiddelen worden verkregen wanneer deze verband houdt met de verkoop van onroerend goed door de schenker of de erflater?

(§ 50)

B.6. Welke documentatie moet er over de herkomst van de geldmiddelen worden verkregen wanneer deze verband houdt met de opbouw van een aanzienlijk spaartegoed door inhouding op de ontvangen bezoldigingen?

(§ 51)

B.7. Moeten de financiële instellingen een melding verrichten aan de CFI indien de erfgenamen of begiftigden geen kennis hebben van de herkomst van het te repatriëren kapitaal, maar er niet van kunnen worden verdacht daders, mededaders of medeplichtigen te zijn van een mogelijke criminele activiteit waaruit dit kapitaal voortkomt?

(§ 52)

C. Onderzoek naar de fiscale rechtmatigheid van de gerepatrieerde geldmiddelen

C.1. Hoe moeten financiële instellingen omgaan met repatriëringsdossiers waarin de cliënt aantoont dat hij aan al zijn fiscale verplichtingen heeft voldaan, terwijl de oorspronkelijke herkomst van de geldmiddelen niet duidelijk meer kan worden gedocumenteerd?

(§§ 53 tot 54)

C.2. Over welke documenten moet een financiële instelling noodzakelijkerwijs beschikken in het kader van een regularisatieprocedure om de geldmiddelen te kunnen aanvaarden? Vanaf welk ogenblik in de regularisatieprocedure mag de financiële instelling de geldmiddelen aanvaarden?

(§§ 55 tot 58)

C.3. Moeten financiële instellingen in het kader van de periodieke toetsing van de zakelijke relaties met hun cliënten systematisch de fiscale rechtmatigheid herbeoordelen van de geldmiddelen die op dat moment worden aangehouden en die eerder zijn gerepatrieerd en aanvaard, rekening houdend met de normen inzake fiscale regularisatie die op het tijdstip van de repatriëring van toepassing zijn?

a) Analyse van de fiscale rechtmatigheid van de geldmiddelen bij de ontvangst ervan door de financiële instelling

(§§ 59 tot 66)

b) Toepassing van de wet van 21 juli 2016 (“EBA quater”)

(§§ 67 tot 68)

C.4. In hoeverre moet bij de toepassing van de antiwitwaswet rekening worden gehouden met de door het Contactpunt Regularisaties vastgestelde normen voor het bewijs van de herkomst van de tegoeden?

(§ 69)

C.5. Quid met cliënten die hun buitenlandse inkomsten hebben geregulariseerd, maar niet het kapitaal: welk bewijs moet de financiële instelling hebben van de herkomst van het kapitaal (bv. als het de vorige generatie is die de geldmiddelen geëxpatrieerd heeft)?

(§§ 70 tot 74)

C.6. Moet de Belgische financiële instelling nagaan of er indirecte belastingen zijn betaald? Welke houding moet zij met name aannemen als blijkt dat een (potentiële) cliënt die tegoeden overmaakt naar het buitenland geen TOB (taks op beursverrichtingen) en/of geen TER (taks op effectenrekeningen) heeft betaald?

(§§ 75 tot 76)

C.7. Kan er een onderscheid worden gemaakt tussen de verjaringstermijn voor een strafbaar feit dat betrekking heeft op de verwerving van een bepaald kapitaal en de verjaringstermijn voor een strafbaar feit dat betrekking heeft op het witwassen van inkomsten indien de inkomsten geregulariseerd zijn? Bijvoorbeeld in geval van misbruik van vennootschapsgoederen in de jaren negentig, waarvan de inkomsten zijn geregulariseerd?

(§§ 77 tot 79)

C.8. Als een financiële instelling tot de conclusie is gekomen dat de tegoeden een legale herkomst hebben, moet zij dan ook actief onderzoeken of er sprake is van eenvoudige fiscale fraude en dit staven (moet een Belgische ingezetene bijvoorbeeld bewijzen dat hij zijn taks op beursverrichtingen heeft betaald voor verrichtingen vanaf een Nederlandse effectenrekening)?

(§ 80)

D. Diverse vragen

D.1. Wat zijn de verwachtingen van de NBB op het vlak van governance en interne organisatie voor het beheer van de repatriëringsdossiers?

(§§ 81 tot 86)

D.2. Welke interne procedures moet een financiële instelling hebben voor het beheer van repatriëringsdossiers?

(§§ 87 tot 88)

D.3. Mag een financiële instelling een relatieve of absolute drempel toepassen beneden dewelke de repatriëring minder kritisch moet worden onderzocht? Zo ja, welk bedrag is aanvaardbaar?

(§§ 89 tot 90)

D.4. Zijn er andere criteria of best practices die bij de risicobeoordeling in aanmerking moeten worden genomen?

(§ 91)

Geachte mevrouw
Geachte heer

1. DOELSTELLINGEN EN SAMENVATTING VAN DE CIRCULAIRE

Deze circulaire heeft tot doel verduidelijkingen en waarborgen te bieden aan de financiële instellingen met betrekking tot de verwachtingen van de Nationale Bank van België (hierna “de Bank”) inzake de waakzaamheid die vereist is op grond van de wet van 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten (hierna “de wet” of “de antiwitwaswet”) ten aanzien van repatriëringen van geldmiddelen uit het buitenland die deze instellingen hebben ontvangen in het kader van hun vermogensbeheeractiviteiten of van de uitgifte van levensverzekeringsovereenkomsten met een eenmalige premie. Deze circulaire verschaft geen interpretatie van het fiscaal recht of het strafrecht maar is beperkt tot de toepassing van de antiwitwaswet.

Het is ook de bedoeling om een gelijk speelveld tot stand te brengen in de sector.

Daarnaast wordt beoogd de voorspelbaarheid te vergroten van de verdere acties van de Bank ten aanzien van de financiële instellingen die de vereiste procedure hebben gevolgd, zonder dat een nieuwe systematische controle wordt georganiseerd van de herkomst van alle geldmiddelen die in het kader van de bovengenoemde activiteiten worden aangehouden. Er kan immers voldoende zekerheid worden verkregen door een zorgvuldig onderzoek te laten uitvoeren door de interne audit van de interne waakzaamheidsprocedures en -praktijken ten aanzien van de betrokken repatriëringen van geldmiddelen en door de maatregelen te nemen van het op basis daarvan opgestelde actieplan (zie de §§ 62 tot 66 hieronder). De interne audit moet zich kunnen baseren op een geloofwaardige “steekproef” van dossiers die wordt samengesteld op grond van de gangbare praktijken op dit gebied. Indien het onderzoek van deze steekproef naar behoren is uitgevoerd en afgesloten, zal de Bank geen andere controleacties ter zake ondernemen. In dit verband wordt verwezen naar § 66 van de circulaire.

De financiële instellingen wordt gevraagd een interne audit uit te voeren om de interne procedures betreffende de waakzaamheidsverplichtingen met betrekking tot de repatriëring van geldmiddelen uit het buitenland, alsook de naleving van deze procedures aan een grondig onderzoek te onderwerpen. Dit onderzoek slaat dus niet op andere geldmiddelen die in het kader van vermogensbeheeractiviteiten of als betaling van een eenmalige verzekeringspremie zijn ontvangen. Het heeft betrekking op de interne procedures en de correcte en coherente toepassing ervan op het ogenblik van de repatriëring van de geldmiddelen, met inachtneming van de relevante regels en criteria die op dat moment van toepassing waren. Er wordt dus niet gevraagd om dit onderzoek van feiten uit het verleden te verrichten op basis van de huidige regelgeving en verwachtingen.

De Bank is van oordeel dat de interneauditfunctie, gezien zijn wettelijke opdrachten en onafhankelijkheid , het best geplaatst is om deze controle uit te voeren. Zij wil echter de mogelijkheid niet uitsluiten voor de interneauditfunctie om een beroep te doen op of zich te laten bijstaan door andere toezichtsdiensten (zoals de compliancefunctie), op voorwaarde dat belangenconflicten naar behoren worden beheerd en dat de eindverantwoordelijkheid berust bij de interneauditfunctie.

De Bank is zich ervan bewust dat, naarmate de tijd verstrijkt (d.w.z. hoe ouder de onderzochte repatriëringen zijn), het bewijs steeds meer gebaseerd kan zijn op (concrete) aanwijzingen, op de context, enz., en zij staat toe dat de financiële instellingen daarmee rekening houden bij de beoordeling van de verrichtingen.

Indien de interne audit uitwijst dat de financiële instelling haar verplichtingen op redelijke wijze heeft nageleefd (d.w.z. dat zij op een geloofwaardige manier heeft voldaan aan haar waakzaamheidsverplichting ten aanzien van de gerepatrieerde geldmiddelen), beschouwt de Bank het onderzoek als afgesloten.

Indien het onderzoek van de interne audit aanzienlijke tekortkomingen aan het licht brengt, dient de financiële instelling een proportioneel actieplan op stellen, waarbij de betrokken repatriëringen worden onderworpen aan een nieuw onderzoek. Dit actieplan moet in verhouding staan tot de conclusies van de audit en mag, naargelang van deze conclusies, slechts betrekking hebben op een bepaalde periode in het verleden, op repatriëringen die afkomstig zijn van bepaalde landen, ten gunste van bepaalde categorieën van cliënten, enz.

Bij dit onderzoek moet niet worden uitgegaan van het vereiste dat de herkomst van de geldmiddelen naar behoren wordt bewezen, maar dat een “redelijk persoon” (in de eerste plaats de AMLCO) kan worden overtuigd van de rechtmatigheid van de herkomst van de geldmiddelen en dat deze rechtmatigheid, indien mogelijk, wordt gestaafd door documenten, dit alles in verhouding tot het witwasrisico.

Deze circulaire bevat aanwijzingen die in aanmerking kunnen worden genomen voor de beoordeling van dit risico – bedrag, land van herkomst, kennis van de cliënt en diens vermogen, kennis van de schenking of erfenis, registratie van het geërfde goed in de aangifte van nalatenschap, enz. (zie § 32). Indien dergelijk redelijk bewijs niet kan worden geleverd, is de instelling verplicht een melding aan de Cel voor Financiële Informatieverwerking (CFI) te verrichten.

De Bank vraagt elke financiële instelling die vermogensbeheeractiviteiten uitoefent of die levensverzekeringsovereenkomsten met een eenmalige premie uitgeeft, in het kader waarvan zij repatriëringen van grote bedragen uit het buitenland ontvangt of heeft ontvangen, om haar tegen 31 oktober 2021 een planning te bezorgen voor de uitvoering en afronding van het onderzoek van de interne audit, met dien verstande dat de uiterste datum voor deze afronding is vastgelegd op 30 juni 2022. Het actieplan moet drie maanden na de afronding van de interne audit worden opgemaakt. Het interneauditverslag en het actieplan dienen aan de Bank te worden bezorgd.

Aangezien deze circulaire beoogt duidelijkheid te verschaffen over de verwachtingen voor de waakzaamheid ten aanzien van repatriëringen van geldmiddelen uit het buitenland, preciseert de Bank dat geldovermakingen tussen Belgische financiële instellingen niet onder het toepassingsgebied van deze circulaire vallen, tenzij de betrokken geldmiddelen eerder gerepatrieerd zijn. In dit laatste geval wijst de Bank erop dat de antiwitwaswet de twee instellingen toelaat informatie uit te wisselen over de cliënt en de betrokken geldmiddelen. Deze informatie kan betrekking hebben op de herkomst van de middelen of zelfs op eventuele meldingen aan de CFI.

2. INLEIDENDE OPMERKINGEN

1) In haar hoedanigheid van toezichtautoriteit als bedoeld in artikel 85, § 1, 3°, van de wet van 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten (hierna “de wet” of “de antiwitwaswet”) is de Nationale Bank van België (hierna “de Bank”) door artikel 86, § 2 van dezelfde wet gemachtigd om aan de onder haar toezichtsbevoegdheden vallende financiële instellingen commentaar en aanbevelingen te richten ter verduidelijking van de reikwijdte van de verplichtingen die voor hen voortvloeien uit deze wet en de ter uitvoering ervan genomen reglementen, met name het reglement van de Bank van 21 november 2017 betreffende de voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme (hierna “het antiwitwasreglement van de NBB”).

2) In deze circulaire geeft de Bank aan welke verwachtingen zij heeft ten aanzien van de correcte toepassing door de onder haar toezicht vallende financiële instellingen (hierna de "financiële instellingen") van de waakzaamheidsverplichtingen die bij of krachtens de voornoemde wet gelden wanneer zij overmakingen van grote bedragen ontvangen, ongeacht of het om overmakingen door hun cliënten zelf of door derden ten gunste van hun cliënten gaat.

3) De onderstaande commentaar en aanbevelingen gelden in alle gevallen van repatriëring van geldmiddelen, maar in het bijzonder in het kader van private banking-activiteiten of in het kader van de uitgifte van levensverzekeringsovereenkomsten met een grote eenmalige premie, mede rekening houdend met de daaraan verbonden risicofactoren, waaronder:

   - de hoge bedragen aan tegoeden van cliënten die over het algemeen in het geding zijn,
   - de frequentie van de repatriëringen van geldmiddelen uit het buitenland en, in voorkomend geval, uit landen of gebieden met een hoog risico of zonder of met een lage belasting, of uit landen waarvan bekend is dat ze op grote schaal worden of werden gebruikt om er geldmiddelen naar over te maken met het oog op het plegen van fiscale fraude of het verbergen van de opbrengsten ervan,
   - het frequente gebruik van potentieel complexe en/of weinig of niet-transparante juridische structuren,

- de potentiële technische complexiteit van de analyse van de herkomst van de geldmiddelen, met name op fiscaal gebied,
- enz.

4) De onderstaande commentaar en aanbevelingen van de Bank vormen een antwoord op de vragen die de financiële instellingen die private banking-activiteiten uitoefenen gezamenlijk aan de Bank hebben gesteld, en houden rekening met de uitkomsten van de dialoog die vooraf met deze instellingen werd gevoerd over de te geven antwoorden [1]. De structuur van deze circulaire is derhalve gebaseerd op de vragen die deze financiële instellingen aan de Bank hebben gesteld en die zij beantwoordt.

5) De onderstaande commentaar en aanbevelingen gelden zowel voor overmakingen van grote bedragen die afkomstig zijn van een rekening die bij een andere Belgische financiële instelling is geopend als voor overmakingen vanuit het buitenland (hierna "repatriëringen van geldmiddelen" genoemd). Deze circulaire is echter maar van toepassing als er een voorafgaande repatriëring van geldmiddelen uit het buitenland heeft plaatsgevonden.

6) In dit laatste geval vereist het grensoverschrijdende karakter van de repatriëringen dat bij de analyse van de daarmee samenhangende witwasrisico's bijzondere aandacht wordt besteed aan de risicofactoren die verbonden zijn aan de vreemde landen van waaruit de geldmiddelen naar België worden gerepatrieerd. Dergelijke verrichtingen kunnen met name specifieke risico's inhouden op het witwassen van de opbrengsten van "al dan niet georganiseerde ernstige fiscale fraude" (zie artikel 4, 23°, k, van de wet).

7) Er dient echter ook te worden opgemerkt dat, op grond van artikel 36/4 van de wet van 22 februari 1998 tot vaststelling van het organiek statuut van de Nationale Bank van België, de Bank niet bevoegd is inzake belastingaangelegenheden [2].

8) Bijgevolg gelden de onderstaande opmerkingen, die betrekking hebben op het begrip “ernstige fiscale fraude, al dan niet georganiseerd” in de zin van de antiwitwaswet en die verwijzen naar bepalingen of begrippen uit het fiscaal recht, enkel voor de beoordeling van de correcte toepassing van deze wet. Ze zijn niet bindend voor de in belastingaangelegenheden bevoegde administratieve of gerechtelijke autoriteiten.

9) De Bank is evenmin bevoegd in strafzaken en kan met name geen uitspraak doen over de voorwaarden waaronder een financiële instelling, haar bestuurders of medewerkers kunnen worden vervolgd en veroordeeld op grond van artikel 505 van het Strafwetboek als daders, mededaders of medeplichtigen aan een strafbaar feit van witwassen.

10) Wanneer echter wordt vastgesteld dat een financiële instelling de door of krachtens de antiwitwaswet vereiste maatregelen niet heeft genomen om verdachte geldmiddelen of verrichtingen doeltreffend op te sporen en, indien nodig, meldingen van vermoedens aan de CFI te richten, en wanneer kan worden aangetoond dat deze instelling of haar bestuurders of werknemers de ernstige tekortkomingen van deze preventiemechanismen bewust hebben bestendigd, deze mechanismen bewust hebben omzeild of de omzeiling ervan hebben getolereerd, met de bedoeling cliënten in staat te stellen witwasmisdrijven te plegen, is de Bank van mening dat deze instelling en, in voorkomend geval, afhankelijk van de omstandigheden, haar bestuurders of werknemers, het risico lopen om strafrechtelijk te worden vervolgd op grond van artikel 505 van het Strafwetboek als daders, mededaders of medeplichtigen aan een strafbaar feit van witwassen. Om dit risico tot een minimum te beperken, moeten de financiële instellingen ervoor zorgen dat effectief passende en doeltreffende maatregelen worden genomen om witwassen te voorkomen.

1 In het bijzonder tijdens een werkvergadering die de Bank op 26 november 2020 in samenwerking met Febelfin heeft georganiseerd en waarop met name de AMLCO's van de betrokken financiële instellingen waren uitgenodigd.

2 Onverminderd de regels en aanbevelingen betreffende de “*bijzondere mechanismen met als doel of gevolg fiscale fraude door derden te bevorderen*” (zie art. 236, § 5, van de wet van 25 april 2014 op het statuut van en het toezicht op kredietinstellingen en beursvennootschappen, circulaire D1 97/9 - D4 97/4/ van 18 december 1997 betreffende de bijzondere mechanismen en circulaire D1 97/10/ van 30 december 1997 betreffende fiscaal voorkomingsbeleid.

11) Wat betreft de draagwijdte van de vrijstelling van burgerrechtelijke, strafrechtelijke of tuchtrechtelijke aansprakelijkheid die door artikel 57 van de wet wordt verleend aan de financiële instelling, haar bestuurder, personeelslid, agent of distributeur die te goeder trouw informatie aan de CFI heeft verstrekt, wordt verwezen naar de toelichting bij dit artikel in de memorie van toelichting bij de wet, naar hoofdstuk 4 van de Richtsnoeren van de CFI van 15 augustus 2020 voor de onderworpen entiteiten alsook naar de pagina "Bescherming van de melders" op de website van de Bank.

3. RICHTSNOEREN VOOR DE ONDERWORPEN ENTITEITEN

A. Verwachtingen inzake de opsporing en melding van verdachte verrichtingen en geldmiddelen aan de CFI

A.1. Moeten de financiële instellingen de CFI op de hoogte brengen van elke repatriëring?

12) Krachtens artikel 47 en volgende van de wet zijn de onderworpen entiteiten, met name de financiële instellingen, verplicht een melding te verrichten aan de CFI indien zij weten, vermoeden of redelijke gronden hebben om te vermoeden dat geldmiddelen, verrichtingen of vastgestelde feiten verband houden met het witwassen van geld. Deze beginselen zijn ook van toepassing in het geval van repatriëring van geldmiddelen. Het is dus niet nodig om elke repatriëring, van welke aard ook, systematisch aan de CFI te melden, zelfs als er geen vermoeden is. Zie ook de Richtsnoeren van de CFI van 15 augustus 2020 voor de onderworpen entiteiten, die op de website van de CFI zijn gepubliceerd. Wanneer elke repatriëring systematisch aan de CFI wordt gemeld zonder dat er enig vermoeden van witwassen is, zou kunnen worden geoordeeld dat deze meldingen niet "te goeder trouw" zijn verricht, wat de meldende financiële instelling zou kunnen beletten in aanmerking te komen voor de in artikel 57 van de wet bedoelde vrijstelling van aansprakelijkheid.

13) De belegging van geldmiddelen in het buitenland door Belgische ingezetenen, zowel binnen als buiten de Europese Economische Ruimte, kan niet a priori als onrechtmatig worden beschouwd. In dit verband wordt eraan herinnerd dat in artikel 63 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie wordt bepaald dat alle beperkingen van het kapitaalverkeer tussen lidstaten onderling en tussen lidstaten en derde landen verboden zijn. Een belegging van geldmiddelen in het buitenland kan echter ook tot doel hebben (of hebben gehad) om de illegale herkomst van de betrokken geldmiddelen te verhullen, bijvoorbeeld het feit dat zij de opbrengst zijn van ernstige fiscale fraude, of om een onderliggende criminele activiteit van het witwassen van geld uit te voeren.

14) Wanneer een financiële instelling grote bedragen ontvangt die op de rekening van een cliënt moeten worden gecrediteerd of als betaling voor een door de cliënt te betalen verzekeringspremie, omvatten de waakzaamheidsverplichtingen die deze instelling overeenkomstig artikel 35, § 1, 1° van de wet moet naleven, in het algemeen een zorgvuldig onderzoek van deze geldovermaking om na te gaan of deze in overeenstemming is met het doel en de aard van de zakelijke relatie of de voorgenomen verrichting en met het risicoprofiel van de cliënt. Deze waakzaamheidsverplichtingen moeten worden uitgevoerd in overeenstemming met de risicogebaseerde benadering die wordt opgelegd door de artikelen 7 en 19, § 2, van de wet. Indien nodig, met name wanneer de overmaking betrekking heeft op een groot bedrag in absolute zin of in verhouding tot het profiel van de cliënt, moet bij dit onderzoek in het bijzonder rekening worden gehouden met de herkomst van de geldmiddelen. (Zie ook de pagina "Waakzaamheidsonderzoek ten aanzien van de cliënten en de verrichtingen" op de website van de Bank).

15) Elke geldovermaking die niet als een normale of gewone verrichting van de cliënt kan worden beschouwd, met name vanwege het bedrag, de schijnbare complexiteit van de verrichting, enz., moet als "atypisch" worden beschouwd en dient bijgevolg te worden onderworpen aan een grondige analyse overeenkomstig artikel 45 van de wet.

Overeenkomstig de risicogebaseerde benadering moet met name rekening worden gehouden met het feit dat de geldmiddelen vanuit het buitenland worden overgemaakt. Er wordt in het bijzonder verwezen naar de artikelen 38 en 39 van de wet, die bepalen dat maatregelen van verhoogde waakzaamheid moeten worden toegepast ten aanzien van zakelijke relaties of occasionele verrichtingen met natuurlijke of rechtspersonen of juridische constructies, zoals trusts of fiducieën, waarbij een derde land met een hoog risico betrokken is (zie de artikelen 4, 9° en 38 van de wet), en ten aanzien van zakelijke relaties of verrichtingen, met inbegrip van de ontvangst van geldmiddelen, die verband houden met een Staat zonder of met een lage belasting (artikel 39). De Bank is tevens van mening dat in dit verband bijzondere aandacht moet worden besteed aan overmakingen vanuit een land waarvan bekend is dat het op grote schaal wordt of werd gebruikt om er geldmiddelen naar over te maken met het oog op het plegen van fiscale fraude of het verbergen van de opbrengsten daarvan. Meldingen van "atypische" geldovermakingen moeten het resultaat zijn van de waakzaamheid die wordt uitgeoefend door zowel de aangestelden die rechtstreeks in contact staan met de cliënten of die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van hun verrichtingen als door het geautomatiseerde systeem voor het toezicht op de verrichtingen. De criteria die door deze aangestelden en door dit geautomatiseerd systeem moeten worden gehanteerd om atypische verrichtingen te herkennen en te melden, moeten door de financiële instellingen worden vastgesteld in hun interne gedragslijnen en procedures. Voor de vaststelling van deze criteria wordt in het bijzonder verwezen naar de Gemeenschappelijke richtsnoeren van de Europese toezichthoudende autoriteiten van 4 januari 2018 betreffende risicofactoren (en latere actualiseringen).

16) Wanneer een atypische geldovermaking vanuit het buitenland wordt gemeld aan de AMLCO overeenkomstig artikel 35, § 1, 1°, van de wet, moet de grondige analyse van deze atypische verrichting die hij moet uitvoeren overeenkomstig artikel 45 van de wet (zie de pagina "Analyse van atypische feiten en verrichtingen" op de website van de Bank) met name tot doel hebben te verduidelijken en te documenteren, afhankelijk van de omstandigheden, waarom de betrokken geldmiddelen in het buitenland werden belegd, teneinde te beslissen of de overmaking ervan op de rekening van de cliënt bij de betrokken Belgische financiële instelling al dan niet verdacht is in de zin van artikel 47 van de wet (zie de pagina "Melding van vermoedens" op de website van de Bank).

17) Voor meer details wordt verwezen naar de toelichting in bijlage 1 bij deze circulaire.

A.2. Mag een financiële instelling gerepatrieerde geldmiddelen aanvaarden als zij van mening is dat er een vermoeden van witwassen bestaat en zij van plan is een melding aan de CFI te verrichten? Moet elke melding aan de CFI leiden tot de beëindiging van de zakelijke relatie met de betrokken cliënt?

18) Ongeacht de vermoedelijke onderliggende criminele activiteit verbiedt de wet een financiële instelling niet om al dan niet uit het buitenland gerepatrieerde geldmiddelen te ontvangen wanneer zij weet, vermoedt of redelijke gronden heeft om te vermoeden dat deze geldmiddelen verband houden met het witwassen van geld. De wet vereist echter wel dat zij in dat geval een vermoeden meldt aan de CFI. Zolang het vermoeden dat aanvankelijk aan de CFI werd gemeld, niet is weggenomen, beveelt de Bank de meldende financiële instelling bovendien aan om een aanvullende melding te verrichten aan de CFI wanneer de cliënt deze financiële instelling de opdracht geeft om de betwiste geldmiddelen over te maken naar een rekening die is geopend bij een andere financiële instelling in België of in het buitenland of, a fortiori, wanneer deze cliënt de wens te kennen geeft om zijn geldmiddelen contant op te nemen in grote bedragen, in één of meerdere schijven. Een dergelijke aanvullende melding stelt de CFI in staat om, indien zij dit nodig acht, gebruik te maken van de bevoegdheid die haar wordt toegekend door artikel 80 van de wet om zich tegen een dergelijke overmaking of opname te verzetten. In deze gevallen lijkt het bovendien bijzonder belangrijk dat de financiële instelling deze aanvullende melding verricht voordat de overmaking of opname wordt uitgevoerd, overeenkomstig artikel 51, § 1, eerste lid, van de wet, en dat zij in haar

melding aangeeft binnen welke termijn deze overmaking of opname moet worden uitgevoerd.

19) Er dient te worden benadrukt dat een melding van vermoedens aan de CFI niet alleen vereist is wanneer de betrokken geldmiddelen daadwerkelijk worden ontvangen, maar ook zodra de financiële instelling wordt benaderd door een potentiële of bestaande cliënt met het oog op een mogelijke repatriëring van geldmiddelen waarvan de financiële instelling weet, vermoedt of redenen heeft om te vermoeden dat ze voortkomen uit een of meer van de in artikel 4, 23°, van de wet vermelde criminele activiteiten. Er wordt aan herinnerd dat artikel 47, § 1, eerste lid, van de wet uitdrukkelijk voorschrijft dat de onderworpen entiteiten (met name de financiële instellingen) een melding moeten verrichten aan de CFI, in het bijzonder wanneer zij weten, vermoeden of redelijke gronden hebben om te vermoeden dat niet alleen verrichtingen maar ook "pogingen tot verrichtingen" verband houden met het witwassen van geld of de financiering van terrorisme.

20) Een melding van vermoedens is ook vereist wanneer de eerste analyse die bij de ontvangst van de geldmiddelen werd uitgevoerd, geen aanleiding heeft gegeven tot een vermoeden of geen redelijke gronden heeft opgeleverd om een illegale herkomst van de middelen te vermoeden, maar nieuwe informatie die vervolgens werd verkregen, het noodzakelijk maakt om deze beoordeling te herzien.

21) Wanneer een financiële instelling uit het buitenland gerepatrieerde geldmiddelen ontvangt voordat zij haar gedocumenteerd onderzoek van de rechtmatigheid van de herkomst van de geldmiddelen en van de verrichting heeft kunnen afronden (zie de §§ 33, 34 en 41 hieronder) en zij dus nog niet heeft kunnen vaststellen of ze de herkomst van de geldmiddelen als rechtmatig kan beschouwen of dat een vermoeden moet worden gemeld aan de CFI, begint voor de financiële instelling een kritieke periode die eindigt met de afronding van dit onderzoek en de beslissing of er al dan niet sprake is van een vermoeden. De Bank is van mening dat de financiële instelling, gezien het hoge risico dat aan deze situatie verbonden is, verplicht is enerzijds alles in het werk te stellen om de duur van deze kritieke periode zo kort mogelijk te houden en anderzijds de rekening waarop de betrokken geldmiddelen worden gestort, aan een verhoogde waakzaamheid te onderwerpen. Indien de cliënt tijdens deze kritieke periode vraagt om voor grote bedragen geldovermakingen of geldopnames in contanten uit te voeren van deze rekening, is de Bank van oordeel dat de financiële instelling deze verzoeken moet onderwerpen aan een verscherpt onderzoek en hiermee rekening moet houden wanneer zij onderzoekt of er al dan niet sprake is van een vermoeden. Indien na dergelijke overmakingen blijkt uit het gedocumenteerde onderzoek naar de rechtmatigheid van de herkomst van de geldmiddelen en van de repatriëringsverrichting dat er sprake is van een vermoeden van witwassen, moet in de aan de CFI verrichte melding van vermoedens duidelijk melding worden gemaakt van alle overmakingen die vanaf de betrokken rekening zijn uitgevoerd. Voorts wordt eraan herinnerd dat, wanneer gebruik is gemaakt van de in artikel 31 van de wet bepaalde mogelijkheid om de verificatie van de identiteit van de cliënt en zijn eventuele lasthebbers of uiteindelijke begunstigden niet af te ronden voordat de zakelijke relatie wordt aangegaan, in de specifieke omstandigheden die in de interne procedures zijn opgenomen, en met inachtneming van de in de wet bepaalde voorwaarden, het tweede lid van artikel 31 van de wet elke overdracht, opname of overmaking van geldmiddelen of effecten aan de cliënt of zijn lasthebber vanaf de betrokken rekening verbiedt voordat de identiteit van de voormelde personen effectief kan worden geverifieerd.

22) Voor meer details wordt verwezen naar de toelichting in bijlage 2 bij deze circulaire.

A.3. Welke verplichtingen heeft een financiële instelling die achteraf vaststelt dat geldmiddelen die zij eerder heeft aanvaard, vermoed kunnen worden verband te houden met witwassen van geld? Mag zij een opname in contanten door de cliënt of een opdracht tot overmaking van de geldmiddelen naar een andere financiële instelling uitvoeren, met name in geval van beëindiging van de zakelijke relatie?

23) Indien een financiële instelling vaststelt dat de geldmiddelen die zij voor een cliënt aanhoudt en die voordien geen aanleiding gaven tot vermoedens van witwassen, later toch vermoed moeten worden verband te houden met witwassen van geld, is zij verplicht een vermoeden te melden aan de CFI, zelfs als deze vermoedens na de ontvangst van de geldmiddelen ontstaan.

24) Indien de cliënt na deze melding van vermoedens vraagt om zijn geldmiddelen geheel of gedeeltelijk over te maken zonder dat het vermoeden dat deze geldmiddelen verband houden met witwassen is weggenomen door nieuwe informatie, vormt de gevraagde overmaking een nieuwe verrichting waarvoor een nieuw vermoeden moet worden gemeld aan de CFI (ter aanvulling van de eerste melding).

25) Dit is ook het geval indien de financiële instelling na de eerste melding van vermoedens de zakelijke relatie met de betrokken cliënt beëindigt op basis van de nieuwe risicobeoordeling zoals vereist krachtens artikel 22 van het antiwitwasreglement van de NBB, en wanneer de cliënt instructies geeft voor de overmaking van zijn tegoeden na deze beëindiging van de zakelijke relatie.

A.4. Hoe kan de financiële instelling waarnaar de geldmiddelen worden overgemaakt nadat de zakelijke relatie met een eerste financiële instelling is beëindigd om redenen die verband houden met vermoedens van witwassen, voldoen aan haar eigen waakzaamheidsverplichtingen?

26) Elke aan de SWG/FT-verplichtingen onderworpen financiële instelling is verplicht om te voldoen aan haar wettelijke waakzaamheidsverplichtingen, in overeenstemming met haar eigen interne gedragslijnen en procedures die zijn vastgesteld overeenkomstig artikel 8 van de wet, en om een individuele risicobeoordeling uit te voeren overeenkomstig artikel 19, § 2, van de wet om te bepalen welke waakzaamheidsmaatregelen zij zal toepassen. Deze bepalingen gelden ook voor financiële instellingen die geldmiddelen ontvangen van een cliënt waarvan de tegoeden of verrichtingen vermoedens hebben doen ontstaan bij een andere financiële instelling.

27) Aan dit beginsel van de beoordelingsvrijheid van elke financiële instelling zijn echter twee nuanceringen verbonden:

a. Wanneer de twee betrokken financiële instellingen deel uitmaken van dezelfde groep, moeten de op groepsniveau geldende procedures ter voorkoming van WG/FT waaraan beide instellingen onderworpen moeten zijn overeenkomstig artikel 13 van de wet (en artikel 45, leden 1 tot 3, en 5, eerste zin, van de vierde antiwitwasrichtlijn, die worden omgezet in dit artikel), met name procedures omvatten voor het delen van informatie binnen de groep ten behoeve van de strijd tegen WG/FT. Deze procedures hebben met name betrekking op de uitwisseling van informatie tussen de entiteiten van de groep inzake vermoedens van een van deze entiteiten betreffende de geldmiddelen of verrichtingen van een persoon die cliënt is bij verschillende entiteiten van deze groep. Om deze uitwisseling mogelijk te maken, voorziet artikel 56, § 2, 1° en 2°, van de wet in een uitzondering op het verbod om meldingen van vermoedens mee te delen aan derden, wanneer deze mededeling plaatsvindt binnen de groep overeenkomstig de in artikel 13 van de wet bedoelde groepsprocedures.

b. Ook artikel 56, § 2, 3°, van de wet voorziet in een uitzondering op het verbod om meldingen van vermoedens mee te delen aan derden, tussen kredietinstellingen en financiële instellingen die optreden voor dezelfde cliënt en in het kader van dezelfde verrichting, op voorwaarde:

- dat de uitgewisselde informatie betrekking heeft op die cliënt of verrichting,
- dat deze informatie uitsluitend wordt gebruikt ter voorkoming van het witwassen van geld of de financiering van terrorisme, en
- dat de ontvangende instelling onderworpen is aan verplichtingen die gelijkwaardig zijn aan de in Richtlijn 2015/849 bepaalde verplichtingen betreffende het mededelingsverbod en de bescherming van persoonsgegevens.

Deze opheffing van het mededelingsverbod kan van toepassing zijn wanneer de cliënt zijn financiële instelling die vermoedens heeft met betrekking tot de geldmiddelen of de verrichtingen van deze cliënt de opdracht geeft om zijn tegoeden over te maken naar een andere financiële instelling: juridisch gezien mag de eerste financiële instelling de tweede (op verzoek van deze laatste of uit eigen beweging) in kennis stellen van haar vermoedens met betrekking tot de geldmiddelen of de verrichtingen van de cliënt.

In tegenstelling tot het bepaalde in de vierde Europese richtlijn en in de Belgische wet met betrekking tot de uitwisseling van informatie binnen groepen, vormt de mededeling van vermoedens aan een andere financiële instelling die optreedt voor dezelfde cliënt en in het kader van dezelfde verrichting echter geen wettelijke verplichting.

28) Voor de vraag of negatieve informatie die wordt ontvangen van de financiële instelling waarvan de geldmiddelen afkomstig zijn, noodzakelijkerwijs inhoudt dat de financiële instelling waaraan de geldmiddelen worden overgemaakt, moet weigeren de zakelijke relatie aan te gaan, wordt verwezen naar de §§ 18 tot 22 hierboven.

A.5. Hoe moeten financiële instellingen omgaan met dossiers waarin de cliënt niet in staat is de documenten te verstrekken die hem gevraagd worden in het kader van de versterking van de KYC voor bestaande cliënten, terwijl niets erop wijst dat de geldmiddelen een illegale herkomst hebben?

29) In artikel 33, § 1, eerste en tweede lid van de wet wordt bepaald dat wanneer de onderworpen entiteiten niet kunnen voldoen aan hun verplichting tot identificatie en verificatie van de identiteit van een cliënt, zijn lasthebbers of zijn uiteindelijke begunstigden, met name bij het bijwerken van de identificatie en de verificatie van de identiteit van de cliënt, zij enerzijds de zakelijke relatie moeten beëindigen en anderzijds, overeenkomstig artikel 46 van de wet, moeten onderzoeken of de redenen waarom niet kan worden voldaan aan de KYC-verplichtingen, een vermoeden van witwassen doen rijzen en of er reden is tot melding aan de CFI. Zie ook de pagina's "Niet-nakoming van de verplichting tot identificatie en identiteitsverificatie" en "3. Onvermogen om waakzaamheid uit te oefenen" op de website van de Bank.

30) Voordat zij om deze reden een zakelijke relatie beëindigt, mag een financiële instelling echter voorafgaande, evenredige en tijdelijke maatregelen nemen om de cliënt ertoe aan te zetten haar de informatie en documenten te verstrekken die nodig zijn om haar in staat te stellen te voldoen aan haar verplichtingen tot identificatie en verificatie van de identiteit van deze cliënt, en is het aanvaardbaar dat zij de zakelijke relatie slechts effectief beëindigt aan het einde van deze periode indien de cliënt de aan hem gerichte verzoeken niet heeft beantwoord. In dit geval wijst het ontbreken van een antwoord er duidelijk op dat de wettelijke verplichtingen tot identificatie en verificatie van de identiteit van de bij de zakelijke relatie betrokken personen niet kunnen worden nagekomen. De tijd die de cliënt krijgt om zijn situatie te regulariseren, mag echter niet langer zijn dan redelijk is.

B. Verwachtingen inzake de verificatie van de herkomst van de geldmiddelen - bewijsstukken

B.1. Algemene inleidende opmerkingen

31) In artikel 19, § 2, van de wet wordt bepaald dat *"[d]e onderworpen entiteiten [...] er in elk geval voor [zorgen] dat ze tegenover de toezichtautoriteiten die bevoegd zijn op grond van artikel 85 kunnen aantonen dat de waakzaamheidsmaatregelen die ze toepassen, in verhouding staan tot het geïdentificeerde WG/FT-risico"*.

32) Hieruit volgt dat een financiële instelling bij de keuze van de uit te voeren waakzaamheidsmaatregelen en bij het bepalen van de intensiteit van die maatregelen, in elk geval dat zich voordoet er in het algemeen moet op toezien dat die maatregelen van dien aard zijn dat zij een "redelijk persoon" (te beginnen met haar voor SWG/FTP verantwoordelijke hooggeplaatste leidinggevende en haar AMLCO) ervan kan overtuigen dat deze maatregelen passend zijn in het licht van het witwasrisico dat verbonden is aan het geval in kwestie en dat werd onderworpen aan een grondige beoordeling waarbij ten volle rekening werd gehouden met de specifieke kenmerken van dit geval. In dit opzicht lijkt het zinvol om rekening te houden met, bijvoorbeeld:

- het bedrag in kwestie,
- de geografische risicofactoren die van invloed kunnen zijn op de verrichting,
- de kennis die de financiële instelling heeft van de cliënt, zijn vermogen en de herkomst van dit vermogen,
- de informatie die kan worden verzameld bij de cliënt en uit openbare informatiebronnen over de schenker of de overledene, zijn vermogen en de herkomst van dit vermogen,
- de relatie tussen de schenker of de overledene enerzijds en de begiftigde of erfgenaam/legataris anderzijds,
- het evenredige karakter van het geschonken bedrag in verhouding tot het vermogen van de schenker,
- het feit of het geërfde goed al dan niet naar behoren is vermeld in de aangifte van nalatenschap,
- enz.

Uit het voorgaande volgt (en de Bank is zich daarvan bewust) dat de voormelde kenmerken met het verstrijken van de tijd meer gebaseerd zijn op (concrete) aanwijzingen, op de context, enz. De financiële instelling kan daarmee rekening houden bij haar beoordeling.

33) Gelet op het voorgaande verwacht de Bank dat de financiële instellingen die door hun activiteiten vaak te maken hebben met repatriëringen van geldmiddelen, een procedure en een proces vaststellen voor het onderzoek van dergelijke verrichtingen, die met name tot doel moeten hebben:

(ii) de rechtmatigheid van de verrichting en van de herkomst van de betrokken geldmiddelen voldoende te rechtvaardigen, zodat een redelijk persoon elk vermoeden van witwassen kan uitsluiten,

en

(iii) deze rechtvaardiging zo goed mogelijk te documenteren, zodat de kennelijke rechtmatigheid van de verrichting en van de herkomst van de betrokken geldmiddelen dermate adequaat wordt gestaafd dat een redelijk persoon deze voldoende geloofwaardig kan achten.

34) Zowel voor de vaststelling van de rechtvaardiging van de kennelijke rechtmatigheid van de verrichting en van de herkomst van de middelen als voor de ter ondersteuning daarvan verzamelde documentatie, dient het toegepaste vereiste in verhouding te staan tot het niveau van de aan de verrichting verbonden witwasrisico's.

35) Op basis van de gedocumenteerde rechtvaardiging die uit dit proces voortvloeit, dient de financiële instelling onder de verantwoordelijkheid van haar AMLCO te beslissen of elk vermoeden van witwassen redelijkerwijs kan worden uitgesloten en, zo niet, of een vermoeden moet worden gemeld aan de CFI.

36) Er wordt ook verwezen naar de opmerkingen in de §§ 12 tot 16 hierboven en naar de toelichting in bijlage 1.

B.2. Indien de door de cliënt gerepatrieerde geldmiddelen door schenkingen (met name hand- en/of bankgiften) zijn verworven, in hoeverre moet dan rekening worden gehouden met eventuele fraude door de schenker? Welke maatregelen moeten er worden genomen indien bepaalde bewijsstukken door de omstandigheden niet kunnen worden voorgelegd door de cliënt?

37) Er wordt verwezen naar de §§ 10 tot 13 hierboven. Een schenking van geldmiddelen die voortkomen uit ernstige fiscale fraude (zoals bedoeld in de antiwitwaswet op het ogenblik van de repatriëring) door de schenker kan er effectief toe leiden dat de begiftigde van de schenking een witwaspraktijk begaat indien hij kennis heeft van de onregelmatige fiscale status van deze geldmiddelen en niet alle nodige maatregelen heeft genomen of neemt om de fiscale status ervan te regulariseren. Dit is met name het geval wanneer de begunstigde cliënt niet in staat of niet bereid is om aanvullende informatie te verstrekken die wordt gevraagd voor de grondige analyse van de AMLCO en die het vermoeden dat de geldmiddelen voortkomen uit ernstige fiscale fraude, zou helpen wegnemen.

38) De financiële instelling moet per geval, op basis van de beoordeling van de aan de verrichting verbonden risico's en met gebruikmaking van haar procedure voor het onderzoek van dergelijke verrichtingen als bedoeld in § 33 hierboven, bepalen welke documentatie nodig is om voldoende geloofwaardig bewijs te leveren voor de rechtmatigheid van de verrichting en van de herkomst van de geldmiddelen.

39) Wanneer de geldmiddelen verworven zijn door schenking, is het in het algemeen raadzaam een kopie te verkrijgen van de schenkingsakte (of van de eventuele schriftelijke bevestiging van de hand- of bankgift die de schenker eventueel aan de begiftigde heeft gericht). De schenkingsakte vormt wel het bewijs dat de begiftigde de geldmiddelen rechtstreeks heeft verkregen, maar biedt geen informatie over hoe de schenker deze geldmiddelen heeft verworven, noch over de herkomst van diens vermogen. Afhankelijk van de risico’s dient de financiële instelling van de begiftigde haar onderzoek hiertoe uit te breiden. Zie in dit verband met name § 10 van bijlage 1.

40) Ook wanneer de geldmiddelen zijn verkregen via een legaat of een nalatenschap, kan een afschrift van de aangifte van nalatenschap nuttig zijn voor de beoordeling van de verrichting vanuit het oogpunt van de voorkoming van het witwassen van geld, aangezien daaruit blijkt dat de ontvangen geldmiddelen rechtstreeks zijn verkregen. Een dergelijke naar behoren verrichte aangifte ontslaat de financiële instelling echter niet van de verplichting een melding te verrichten aan de CFI wanneer zij vermoedt of redelijke gronden heeft om te vermoeden dat de geërfde geldmiddelen voortkomen uit een criminele activiteit (met name ernstige fiscale fraude zoals bedoeld in de antiwitwaswet op het ogenblik van de repatriëring) die kan worden toegeschreven aan de overledene. Daarnaast is deze financiële instelling echter ook verplicht een melding te verrichten aan de CFI als zij weet, vermoedt of redelijke gronden heeft om te vermoeden dat de aan haar overgemaakte geldmiddelen de opbrengst zijn van ernstige fiscale fraude met betrekking tot de aan de erfgenamen toe te rekenen successierechten. Dit is bijvoorbeeld het geval als zij weet, vermoedt of redelijke gronden heeft om te vermoeden dat, ondanks het feit dat er een aangifte van nalatenschap is ingediend, de overgemaakte geldmiddelen niet of gedeeltelijk niet in die aangifte zijn vermeld. A fortiori dient zij een melding aan de CFI te verrichten als zij weet, vermoedt of redelijke gronden heeft om te vermoeden dat er geen aangifte van nalatenschap werd opgesteld.

41) Wanneer de documentatie die kan worden verzameld om de rechtvaardiging van de verrichting en de herkomst van de geldmiddelen te staven onvoldoende is in het licht van de vereisten van de interne procedures, met name wanneer het door de omstandigheden onmogelijk is voor de cliënt om bepaalde bewijsstukken te leveren (bijvoorbeeld wanneer de cliënt zich beroept op de lange tijd die verstreken is sedert de verwerving van de geldmiddelen door de schenker, het verlies of de vernietiging van de bewijsstukken, enz.), moet de financiële instelling onder de verantwoordelijkheid van haar AMLCO beslissen:

a) Of er reden is om te vermoeden dat het ontbreken van voldoende documentatie een vermoeden van witwassen doet rijzen of ondersteunt (bijvoorbeeld indien dit voortvloeit uit een intentie tot verberging door de cliënt) of indien de tekortkomingen in de documentatie van dien aard zijn dat de geloofwaardigheid van de verstrekte rechtvaardiging niet redelijkerwijs kan worden ondersteund en dat de vermoedens dus niet kunnen worden weggenomen[3]; in deze gevallen wordt een vermoeden gemeld aan de CFI;

b) Of dat het ontbreken van voldoende documentatie uitsluitend het gevolg is van materiële problemen die voortvloeien uit de specifieke kenmerken van de concrete situatie (te lang geleden gebeurtenissen, onopzettelijke vernietiging van nuttige bewijsstukken, enz.), maar niet van dien aard is dat de rechtvaardiging van de rechtmatigheid van de verrichting of van de herkomst van de geldmiddelen in twijfel wordt getrokken of dat een vermoeden van witwassen rijst of wordt ondersteund; in deze gevallen kan de financiële instelling het passend achten om geen vermoeden te melden aan de CFI; anderzijds is het sterk aanbevolen dat de motivatie van het besluit van de financiële instelling naar behoren schriftelijk wordt vastgelegd, dat de feitelijke elementen waarop dit besluit is gebaseerd zoveel mogelijk worden gedocumenteerd en dat het geheel zo wordt bewaard dat het kan worden overgelegd indien nodig; voorts dient de financiële instelling bij de individuele risicobeoordeling rekening te houden met de tekortkomingen in de documentatie die kon worden verzameld voor het bepalen van het niveau en de aard van de waakzaamheid die moet worden uitgeoefend met betrekking tot de toekomstige verrichtingen van de cliënt.

42) In dit verband dient elke financiële instelling te bepalen in hoeverre een eenvoudige verklaring van de cliënt over de achtergrond van de schenker en de herkomst van de geschonken geldmiddelen - met name de fiscale status van deze middelen - in deze context de basis kan vormen voor de rechtvaardiging van de rechtmatigheid van de verrichting en van de herkomst van de geldmiddelen. Een dergelijke verklaring van de cliënt kan echter maar in aanmerking worden genomen indien dit redelijk lijkt in het licht van de risico's die aan de cliënt en de verrichting zijn verbonden. In het kader van een redelijke, risicogebaseerde benadering moet ten volle rekening worden gehouden met het feit dat de loutere ondertekening van een schriftelijke verklaring door de cliënt, of, a fortiori, de loutere mondelinge verklaring van de cliënt, wanneer die niet bevestigd is door aanvullende verificaties en documentatie, zeer weinig overtuigingskracht heeft.

43) Afhankelijk van het niveau van de geïdentificeerde risico's moet de financiële instelling de verklaring van de cliënt dus proberen te staven door deze te toetsen aan andere betrouwbare en onafhankelijke informatiebronnen. Er wordt verwacht dat het niveau van de vereisten vanuit dit oogpunt toeneemt in verhouding tot het witwasrisico. Zie in dit verband ook de §§ 31 tot 35 en 61 hierboven.

[3] Er zij aan herinnerd dat in de memorie van toelichting bij de wet van 18 september 2017 wordt bepaald dat "*het minste vermoeden omtrent de illegale herkomst of bestemming van de geldmiddelen waarmee de beroepsuitoefenaar te maken krijgt (omwisseling, overdracht, verhulling,….) of omtrent een verrichting of een geheel van verrichtingen die verdacht lijken, [volstaat] om de verplichting tot het melden van verdachte verrichtingen toe te passen".* (Kamer van Volksvertegenwoordigers, 2016-2017, DOC 54 2566/001, p. 160).

B.3. Indien het vermogen van de cliënt en/of de door hem gerepatrieerde geldmiddelen voortkomen uit een erfenis of een schenking die de schenker zelf eerder heeft ontvangen, in hoeverre moet dan rekening worden gehouden met eventuele fraude door de persoon die de betrokken geldmiddelen oorspronkelijk heeft verworven?

44) Het overlijden van de dader van de strafbare feiten waaruit de geldmiddelen voortkomen maakt een einde aan de mogelijkheden tot strafvervolging tegen hem. Anderzijds doen noch het overlijden van de dader van een onderliggende criminele activiteit als bedoeld in artikel 4, 23°, van de wet, noch de schenking van de opbrengsten van die activiteit iets af aan de onrechtmatigheid van de herkomst van de betrokken geldmiddelen.

45) De intensiteit van de maatregelen die moeten worden genomen om de herkomst van het vermogen en de geldmiddelen te bepalen, met name vanuit het oogpunt van de overdracht ervan van de ene persoon naar de andere, hangt af van de beoordeling van de aan de verrichting verbonden risico's. Wanneer het vermogen van de schenker voortkomt uit een erfenis of schenking die hij zelf heeft ontvangen, kan het dus inderdaad nodig zijn, gelet op het door de financiële instelling vastgestelde witwasrisiconiveau, dat de rechtmatigheid van de herkomst van zijn vermogen wordt verduidelijkt en gedocumenteerd door terug te gaan tot de personen die het vermogen hebben opgebouwd voordat het werd overgedragen aan de schenker of de overledene. Er wordt in dit verband aan herinnerd dat het niet de taak is van de financiële instellingen om te beslissen of de strafbare feiten waaruit de geldmiddelen mogelijk voortkomen of het witwasmisdrijf zelf verjaard zijn; deze beoordeling valt onder de bevoegdheid van de gerechtelijke autoriteiten (zie ook § 8 van bijlage 1). Om de herkomst van de geldmiddelen te achterhalen, kan het nuttig zijn te proberen kopieën te verkrijgen van de aangiften van nalatenschap of de schenkingsakten of de eventuele schriftelijke bevestigingen van hand- of bankgiften die door de schenkers aan de begiftigen zijn gericht.

B.4. Moet de repatriëring van de opbrengst van een schenking, legaat of erfenis die de cliënt in illo tempore op een buitenlandse rekening heeft ontvangen en daar heeft aangehouden, anders worden behandeld dan een rechtstreekse overmaking vanuit het buitenland door de schenker of de nalatenschap van de overledene naar de Belgische rekening van de begiftigde, legataris of erfgenaam?

46) Het feit dat de cliënt zijn tegoeden op een rekening in het buitenland heeft aangehouden, is niet onrechtmatig en volstaat op zich niet om een melding aan de CFI te rechtvaardigen (zie § 13 hierboven). Ter herinnering, het enige criterium dat de houding van de financiële instellingen moet bepalen, is of er al dan niet vermoedens zijn of redelijke gronden om te vermoeden dat de geldmiddelen of de verrichting verband houden met het witwassen van geld dat voortkomt uit een van de criminele activiteiten die zijn opgenomen in de wet, onder meer ernstige fiscale fraude (zie ook de §§ 12 tot 16 hierboven).

47) Een begiftigde of erfgenaam die de als schenking of via legaat of erfenis ontvangen geldmiddelen aanvankelijk op een in het buitenland geopende rekening heeft bewaard en deze vervolgens van die rekening repatrieert, begaat enkel een witwaspraktijk als hij er kennis van heeft dat de schenker of de persoon waarvan hij heeft geërfd, deze geldmiddelen illegaal heeft verworven, en met name van het feit dat deze geldmiddelen voortkomen uit ernstige fiscale fraude (zie bijlage 1), en als hij desondanks niet alle passende maatregelen neemt om de fiscale status van deze geldmiddelen te regulariseren. Indien de financiële instelling vermoedt dat de geldmiddelen een illegale herkomst hebben, is zij echter niet bevoegd om met zekerheid vast te stellen dat haar cliënt daarvan kennis heeft: een melding van een verdachte verrichting is vereist indien de cliënt redelijkerwijs kennis moest hebben van de illegale herkomst van de geldmiddelen (zie § 13 van bijlage 1).

48) Om te bepalen of de repatriëring als verdacht moet worden beschouwd, vereist de risicogebaseerde benadering dat in het kader van de individuele risicobeoordeling en van de waakzaamheid ten opzichte van de repatriëringsverrichtingen rekening wordt

gehouden met een waaier van relevante risicofactoren, waaronder factoren die verband houden met de complexiteit van de verrichting of met de betrokken geografische gebieden. Wat dit laatste betreft, moet bij de opsporing van witwasverrichtingen bijzondere aandacht worden besteed aan de opbrengsten van ernstige fiscale fraude, wanneer het land of gebied van waaruit de overmaking wordt uitgevoerd, een land is zonder of met een lage belasting als bedoeld in artikel 39 van de antiwitwaswet of een land waarvan bekend is dat het op grote schaal wordt of werd gebruikt om er geldmiddelen naar over te maken met het oog op het plegen van fiscale fraude of het verbergen van de opbrengsten daarvan. Zie voor deze risicofactoren ook § 3 hierboven.

49) Wanneer de betrokken tegoeden gedurende een bepaalde periode in het buitenland werden aangehouden en pas in een later stadium worden gerepatrieerd, moet bij het onderzoek van de verrichting ook worden nagegaan waarom de cliënt de betrokken tegoeden in het buitenland heeft aangehouden na ontvangst ervan. Dit onderzoek moet erop gericht zijn het vermoeden uit te sluiten dat de beslissing om de geldmiddelen in het buitenland te blijven aanhouden, mogelijk bedoeld was om ernstige fiscale fraude door de begiftigde of de erfgenaam zelf te verbergen. De beoordeling in dit verband kan ook worden beïnvloed door het feit dat de cliënt deze tegoeden heeft opgenomen in zijn aangifte van nalatenschap en dat hij heeft voldaan aan zijn andere verplichtingen inzake belastingaangifte met betrekking tot deze tegoeden of de inkomsten uit deze tegoeden, of door het bestaan van de buitenlandse rekeningen waarop deze tegoeden in die periode werden aangehouden.

B.5. Welke documentatie moet er over de herkomst van de geldmiddelen worden verkregen wanneer deze verband houdt met de verkoop van onroerend goed door de schenker of de erflater?

50) Als algemene regel geldt dat indien de door de cliënt opgegeven herkomst van de geldmiddelen verband houdt met de verkoop van onroerend goed door de schenker of de erflater, het nuttig is een kopie te verkrijgen van de akte van de verkoop waaruit de bij de overmaking betrokken geldmiddelen voortkomen. Wanneer het niet mogelijk is de herkomst van de geldmiddelen te documenteren aan de hand van de akte van verkoop, moet de financiële instelling andere vormen van documentatie proberen te verkrijgen om de rechtmatigheid van de herkomst van de geldmiddelen te rechtvaardigen, bijvoorbeeld de bewijsstukken die vereist zijn in het kader van de aangifte van schenking of van nalatenschap en/of van het regularisatiedossier en -attest, en om te beslissen of de beschikbare documentatie voldoende is om een redelijk persoon ervan te overtuigen dat de verrichting geen vermoedens van witwassen doet rijzen.

B.6. Welke documentatie moet er over de herkomst van de geldmiddelen worden verkregen wanneer deze verband houdt met de opbouw van een aanzienlijk spaartegoed door inhouding op de ontvangen bezoldigingen?

51) Wanneer de cliënt beweert dat de gerepatrieerde geldmiddelen voortkomen uit een spaartegoed dat in de loop der jaren door de schenker of de erflater van de cliënt, of zelfs door de cliënt zelf, is opgebouwd door inhouding op de bezoldigingen die de betrokkene in het buitenland heeft ontvangen, dient de financiële instelling in eerste instantie de geloofwaardigheid van de vermeende herkomst van de geldmiddelen te beoordelen, niet alleen op basis van het niveau van de bezoldiging van de cliënt op een bepaalde datum, maar ook rekening houdend met aanvullende informatie, zoals bijvoorbeeld de periode gedurende dewelke deze bezoldiging werd ontvangen, of de omvang van de lasten die de betrokkene gedurende deze periode heeft gedragen (met name door zijn gezinssituatie, zijn beleggingen in onroerend goed, enz.). Vervolgens dient zij te bepalen welke documentatie over het spaarvermogen van de betrokkene zij toereikend acht om de rechtmatigheid van de herkomst van de geldmiddelen te staven, met name op fiscaal vlak. Waar mogelijk lijken loonfiches, belastingaangiften of aanslagbiljetten hiervoor nuttig te zijn. Wanneer de herkomst van de geldmiddelen niet kan worden gedocumenteerd aan de hand van dit soort documenten, moet worden getracht andere vormen van documentatie te verkrijgen om de rechtmatigheid van de

herkomst van de geldmiddelen te staven (bijvoorbeeld afschriften van de bankrekening waarop de bezoldigingen werden gestort) en om te beslissen of de beschikbare documentatie het mogelijk maakt om een redelijk persoon ervan te overtuigen dat de verstrekte rechtvaardiging voldoende geloofwaardig is en dat de verrichting geen vermoedens van witwassen doet rijzen.

B.7. Moeten de financiële instellingen een melding verrichten aan de CFI indien de erfgenamen of begiftigden geen kennis hebben van de herkomst van het te repatriëren kapitaal, maar er niet van kunnen worden verdacht daders, mededaders of medeplichtigen te zijn van een mogelijke criminele activiteit waaruit dit kapitaal voortkomt?

52) Zoals elders is aangegeven (zie § 39 hierboven en § 10 van bijlage 1) kan ernstige fiscale fraude door de schenker of de overledene waaruit de geldmiddelen die het voorwerp uitmaken van de schenking, de nalatenschap of het legaat voortkomen, er inderdaad toe leiden dat de begiftigde, de erfgenaam of de legataris een witwaspraktijk begaat indien hij kennis heeft van de onregelmatige fiscale status van deze geldmiddelen en niet alle nodige maatregelen heeft genomen of neemt om de fiscale status ervan te regulariseren. Wanneer een begiftigde, een erfgenaam of een legataris beweert geen kennis te hebben van de herkomst van de tegoeden die de schenker of overledene door schenking of overlijden aan deze persoon heeft overgedragen, dient de financiële instelling de geloofwaardigheid van deze bewering te beoordelen, rekening houdend met de specifieke kenmerken van het geval (met name de aard en de intensiteit van de relatie tussen de schenker of de overledene enerzijds, en de begiftigde of de erfgenaam of legataris anderzijds). Een dergelijke bewering van een persoon van wie redelijkerwijs niet kan worden aangenomen dat hij geen kennis heeft van de herkomst van de geldmiddelen die de schenker of overledene door schenking of overlijden aan deze persoon heeft overgedragen, kan erop wijzen dat deze persoon de herkomst ervan wil verbergen en doet vermoedens van witwassen rijzen.

C. Onderzoek naar de fiscale rechtmatigheid van de gerepatrieerde geldmiddelen

C.1. Hoe moeten financiële instellingen omgaan met repatriëringsdossiers waarin de cliënt aantoont dat hij aan al zijn fiscale verplichtingen heeft voldaan, terwijl de oorspronkelijke herkomst van de geldmiddelen niet duidelijk meer kan worden gedocumenteerd?

53) Er wordt verwezen naar de §§ 31 tot 35 en 41 hierboven. Indien het ontbreken van voldoende documentatie uitsluitend het gevolg is van materiële problemen die voortvloeien uit de specifieke kenmerken van de concrete situatie (te lang geleden gebeurtenissen, onopzettelijke vernietiging van nuttige bewijsstukken, enz.), maar niet van dien aard is dat de rechtvaardiging van de rechtmatigheid van de verrichting of van de herkomst van de geldmiddelen in twijfel wordt getrokken of dat een vermoeden van witwassen rijst of wordt ondersteund, kan de financiële instelling oordelen dat de rechtmatigheid van de herkomst van de geldmiddelen voldoende vaststaat en dat er dus geen vermoeden moet worden gemeld aan de CFI.

54) Anderzijds is het aanbevolen dat de motivatie van het besluit van de financiële instelling naar behoren schriftelijk wordt vastgelegd, dat de feitelijke elementen waarop dit besluit is gebaseerd zoveel mogelijk worden gedocumenteerd en dat het geheel zo wordt bewaard dat het kan worden overgelegd indien nodig.

C.2. Over welke documenten moet een financiële instelling noodzakelijkerwijs beschikken in het kader van een regularisatieprocedure om de geldmiddelen te kunnen aanvaarden? Vanaf welk ogenblik in de regularisatieprocedure kan de financiële instelling de geldmiddelen aanvaarden?

55) Zoals hoger vermeld (zie de §§ 18 tot 21 hierboven), is het voor financiële instellingen krachtens de wet niet verboden om geldmiddelen te ontvangen waarvan zij weten,

vermoeden of reden hebben om te vermoeden dat ze van illegale herkomst zijn, maar zijn zij in dergelijke gevallen wel verplicht om vermoedens te melden aan de CFI.

56) Zoals vermeld in § 21 hierboven, indien de geldmiddelen worden ontvangen vóór de afronding van het analyse- en documentatieproces dat het mogelijk maakt om te concluderen dat ofwel de herkomst van de geldmiddelen of de verrichting rechtmatig is, ofwel dat er vermoedens bestaan die moeten worden gemeld aan de CFI, moet de financiële instelling de rekening waarop de betrokken geldmiddelen worden gestort aan een verhoogde waakzaamheid onderwerpen en, in het geval van verzoeken tot overmaking van grote bedragen vanaf deze rekening, de in § 21 hierboven bedoelde aanvullende maatregelen ten uitvoer leggen.

57) Indien een Belgische financiële instelling ermee instemt geldmiddelen te ontvangen waarvan zij weet, vermoedt of reden heeft om te vermoeden dat ze voortkomen uit ernstige fiscale fraude als bedoeld in de antiwitwaswet op het ogenblik van de repatriëring, dient zij zich ervan te vergewissen dat de cliënt daadwerkelijk alle nodige maatregelen heeft genomen om de fiscale status van deze geldmiddelen te regulariseren. Gezien de strafrechtelijke en fiscale immuniteit die aan de belastingplichtige wordt verleend, biedt een dergelijke regularisatie een oplossing voor het aanvankelijk onrechtmatige karakter van de herkomst van de geldmiddelen die voortkomen uit ernstige fiscale fraude. Bijgevolg wordt aanbevolen om van de cliënt de documenten die uitgaan van de fiscale autoriteiten te verkrijgen die het mogelijk maken te documenteren dat de betrokken geldmiddelen vanaf het begin het toepasselijke belastingregime hebben ondergaan of dat ze werden of worden geregulariseerd, en dat de verschuldigde belastingen daadwerkelijk werden betaald. Door de over het algemeen hoge betrokken bedragen kan in dit verband een loutere verklaring van de cliënt of zijn raadgever, zelfs schriftelijk, waarin wordt gesteld dat de maatregelen voor de fiscale regularisatie van de gerepatrieerde geldmiddelen zijn genomen en dat de verschuldigde belastingen zijn betaald, in het algemeen niet als voldoende worden beschouwd.

58) De financiële instelling moet ook vermijden dat de cliënt, indien hij de nodige maatregelen heeft genomen om een deel van zijn in het buitenland belegde tegoeden fiscaal te regulariseren, met name met een bevrijdende aangifte, niet alleen deze geregulariseerde tegoeden maar tegelijkertijd ook andere tegoeden die hij heeft besloten niet te regulariseren, daadwerkelijk repatrieert, zonder dat de financiële instelling voor deze bijkomende niet-geregulariseerde geldmiddelen waakzaamheidsmaatregelen toepast om na te gaan of ze een fiscaal legale herkomst hebben (zie in dit verband ook de §§ 59 tot 68 hieronder).

C.3. Moeten financiële instellingen in het kader van de periodieke toetsing van de zakelijke relaties met hun cliënten systematisch de fiscale rechtmatigheid herbeoordelen van de geldmiddelen die op dat moment worden aangehouden en die eerder zijn gerepatrieerd en aanvaard, rekening houdend met de normen inzake fiscale regularisatie die op het tijdstip van de repatriëring van toepassing zijn?

a) Analyse van de fiscale rechtmatigheid van de geldmiddelen bij de ontvangst ervan door de financiële instelling

59) In principe moet de verificatie van de rechtmatigheid van de herkomst van de geldmiddelen worden uitgevoerd bij ontvangst van deze geldmiddelen. Wanneer er redenen zijn om te vermoeden dat deze geldmiddelen de opbrengst zijn van fiscale fraude, waardoor de overmaking ervan naar een rekening die is geopend bij de financiële instelling aanleiding kan geven tot een vermoeden van witwassen van de opbrengsten van, met name, ernstige fiscale fraude, moet de financiële instelling een melding van een verdachte verrichting aan de CFI richten, tenzij de cliënt alle nuttige en noodzakelijke maatregelen heeft genomen om de fiscale status van alle betrokken geldmiddelen te regulariseren. In voorkomend geval heeft de cliënt hiertoe een "eenmalige bevrijdende aangifte" ("EBA") moeten indienen.

60) Bij gebreke van een dergelijke fiscale regularisatie moet de financiële instelling alle relevante informatie verzamelen en analyseren om te kunnen beslissen of deze informatie redelijkerwijs het vermoeden kan wegnemen dat de gerepatrieerde geldmiddelen geheel of ten dele voortkomen uit ernstige fiscale fraude, dan wel, indien dit niet het geval is, of zij een melding aan de CFI moet verrichten.

61) Indien er bijvoorbeeld geldmiddelen werden gerepatrieerd door een cliënt die bestaan uit het aanvankelijk in het buitenland belegde kapitaal en de interesten die dit kapitaal heeft opgebracht, en indien de cliënt een EBA heeft verricht overeenkomstig de wetgeving inzake fiscale regularisatie die van toepassing was op het ogenblik van de repatriëring, heeft de financiële instelling moeten nagaan tot beloop van welk bedrag de gerepatrieerde geldmiddelen door die EBA zijn geregulariseerd. Tot beloop van dit bedrag kan op grond van de EBA en de betaling van de regularisatiebijdrage elk vermoeden van witwassen van geld dat voortkomt uit ernstige fiscale fraude worden uitgesloten. Wat daarentegen de bedragen betreft die niet zijn geregulariseerd met de EBA, heeft de financiële instelling relevante informatie moeten verzamelen en analyseren om te bepalen of het vermoeden dat deze bedragen voortkwamen uit ernstige fiscale fraude, kon worden weggenomen. Zo niet moest er een melding aan de CFI worden verricht. Indien deze met alle zorgvuldigheid uitgevoerde informatieverzameling en -analyse tot de redelijke conclusie heeft geleid dat de geldmiddelen niet leken voort te komen uit ernstige fiscale fraude, kon de financiële instelling deze geldmiddelen ontvangen en behouden zonder dat verder onderzoek naar de oorsprong ervan vereist was op grond van de antiwitwaswet van 18 september 2017. Indien de financiële instelling deze informatieverzameling en -analyse echter nog niet met alle vereiste zorgvuldigheid heeft uitgevoerd, heeft zij niet voldaan aan haar wettelijke waakzaamheidsverplichtingen en moet zij dit verhelpen door deze informatieverzameling en -analyse onmiddellijk en met de nodige zorgvuldigheid uit te voeren om te bepalen of zij redelijkerwijs mag aannemen dat deze geldmiddelen een legale herkomst hebben, met name vanuit fiscaal oogpunt, dan wel of er bij gebrek aan een nieuwe procedure van fiscale regularisatie door de cliënt (zie hieronder), een melding van een vermoeden aan de CFI moet worden gericht. Indien de financiële instelling nalaat deze informatie te verzamelen en te analyseren, loopt zij bovendien het risico strafrechtelijk te worden vervolgd wegens medeplichtigheid aan het witwassen van de opbrengsten van de door haar cliënt gepleegde ernstige fiscale fraude. In dit verband zij erop gewezen dat de strafrechtelijke vervolging voor deze feiten niet verjaart als gevolg van de verjaring ervan op grond van de belastingwetgeving.

62) Gezien het bovenstaande beveelt de Bank aan dat financiële instellingen die door hun activiteiten vaak te maken hebben met repatriëringen van grote bedragen, waardoor zij in aanzienlijke mate zijn blootgesteld aan het risico van witwassen van de opbrengsten van ernstige fiscale fraude, met name de financiële instellingen die diensten inzake vermogensbeheer aanbieden of levensverzekeringsovereenkomsten met grote eenmalige premies uitgeven, zich ervan vergewissen dat de informatieverzameling en -analyse als bedoeld in de §§ 60 en 61 hierboven die zij in het verleden hebben verricht, met alle vereiste zorgvuldigheid zijn uitgevoerd om redelijkerwijs te kunnen besluiten dat er geen vermoeden van witwassen van de opbrengsten van ernstige fiscale fraude bestaat.

63) Hiertoe vraagt de Bank dat deze financiële instellingen hun interneauditfuncties opdragen hun huidige en vroegere interne procedures voor de waakzaamheid ten aanzien van de repatriëring van geldmiddelen en de daadwerkelijke tenuitvoerlegging daarvan te beoordelen. De procedures uit het verleden en de toepassing ervan dienen beoordeeld te worden in het licht van de verplichtingen en verwachtingen die op dat ogenblik van toepassing waren. Deze beoordeling moet gebaseerd zijn op steekproeven en moet erop gericht zijn vast te stellen of en in hoeverre de fiscale rechtmatigheid van de geldmiddelen die eerder door hun cliënten zijn gerepatrieerd en die zij momenteel nog aanhouden, opnieuw moet worden onderzocht. De Bank verzoekt de financiële instellingen tevens om op basis daarvan een actieplan op te stellen om de betrokken repatriëringen zo spoedig mogelijk aan een nieuw onderzoek te onderwerpen, indien dit vereist zou zijn.

64) De Bank is van oordeel dat de interneauditfuncties, gezien hun (wettelijke) opdracht en onafhankelijkheid, het best geplaatst zijn om deze opdracht uit te voeren. Mocht de financiële instelling van oordeel zijn dat het nuttig en relevant kan zijn om andere diensten bij deze opdracht te betrekken, moet dit toegelicht worden in het interneauditverslag , met inbegrip van de wijze waarop potentiële belangenconflicten werden beheerd. Het betrekken van andere diensten bij de opdracht doet geen afbreuk aan de verantwoordelijkheid van de interneauditfunctie voor het gehele verslag. , om haar tegen 31 oktober 2021 een planning te bezorgen voor de uitvoering en afronding van het onderzoek van de interne audit, met dien verstande dat de uiterste datum voor deze afronding is vastgelegd op 30 juni 2022. Het actieplan moet drie maanden na de afronding van de interne audit worden opgemaakt. Het interneauditverslag en het actieplan dienen aan de Bank te worden bezorgd

65) De Bank verwacht dat de financiële instellingen de planning voor de uitvoering en afronding van deze opdracht aan de NBB bezorgen [4] tegen 31 oktober 2021. De opdracht moet uiterlijk 30 juni 2022 zijn afgerond. Het actieplan moet 3 maanden na de afronding van de interneauditopdracht worden opgemaakt. Het interneauditverslag en het actieplan dienen aan de Bank te worden bezorgd [5].

66) Voor zover deze interne audit, die overeenkomstig de regels van de functie wordt verricht, redelijkerwijze kan bevestigen dat de daadwerkelijke toepassing van de interne procedures van de financiële instelling haar in het verleden in staat heeft gesteld voldoende zekerheid te verkrijgen dat de door haar cliënten gerepatrieerde en sindsdien aangehouden geldmiddelen niet voortkomen uit ernstige fiscale fraude, of wanneer die financiële instelling de in haar actieplan omschreven maatregelen om de vastgestelde tekortkomingen te verhelpen effectief heeft uitgevoerd, zal de Bank ervan uitgaan dat die financiële instelling in dit verband aan haar verplichtingen inzake de voorkoming van het witwassen van geld heeft voldaan overeenkomstig de antiwitwaswet van 18 september 2017. Er wordt evenwel ook verwezen naar de punten 7 tot en met 10 hierboven.

b) Toepassing van de wet van 21 juli 2016 ("EBA quater")

67) Wanneer eerder gerepatrieerde geldmiddelen nog steeds worden aangehouden door financiële instellingen zonder dat de bovengenoemde verzameling en analyse van de relevante informatie op het ogenblik van de repatriëring tot een redelijke conclusie hebben geleid over de rechtmatigheid van de herkomst ervan, met name op fiscaal vlak, of wanneer opnieuw gerepatrieerde geldmiddelen worden ontvangen waarvan de analyse vermoedens van witwassen van de opbrengst van ernstige fiscale fraude doet rijzen, moet rekening worden gehouden met de mogelijkheid voor de cliënt om over te gaan tot een fiscale regularisatie op grond van de wet van 21 juli 2016 tot invoering van een permanent systeem inzake fiscale en sociale regularisatie ("EBA quater").

68) Rekening houdend met de aanzienlijke verschillen tussen de antiwitwaswet enerzijds en de wet van 21 juli 2016 anderzijds, kunnen vier gevallen worden onderscheiden wat betreft het niveau van het bewijs dat moet worden verkregen om de legale herkomst van de geldmiddelen vanuit fiscaal oogpunt vast te stellen:

a. Indien de cliënt in het kader van de regularisatieprocedure het bewijs heeft kunnen leveren dat al zijn gerepatrieerde tegoeden het gewone belastingregime hebben ondergaan (zie art. 11 van de wet van 21 juli 2016), maakt dit bewijs het ook mogelijk om voor de toepassing van de antiwitwaswet het vermoeden dat deze geldmiddelen voortkomen uit ernstige fiscale fraude uit te sluiten. Hieruit volgt dat een vermoeden van witwassen van de opbrengsten van ernstige fiscale fraude dat aan de CFI wordt gemeld door de Belgische financiële instelling waarnaar deze tegoeden worden gerepatrieerd, ongegrond zou zijn.

4 Per e-mail naar "Supervision.ta.aml@nbb.be"
5 Via de eCorporate-applicatie

b. Indien de cliënt een regularisatieaangifte heeft ingediend voor de gerepatrieerde geldmiddelen zonder het door de wet van 21 juli 2016 vereiste bewijs te hebben kunnen leveren dat deze geldmiddelen hun gewone belastingregime hebben ondergaan, en indien dit ertoe heeft geleid dat de betrokken bedragen zijn opgenomen in de berekeningsgrondslag voor de effectief betaalde regularisatiebijdrage, heeft de fiscale en strafrechtelijke immuniteit van de cliënt tot gevolg dat de betrokken geldmiddelen niet langer als de opbrengst van fiscale fraude dienen te worden beschouwd. Een vermoeden van witwassen van de opbrengsten van ernstige fiscale fraude dat aan de CFI wordt gemeld door de Belgische financiële instelling waarnaar deze tegoeden worden gerepatrieerd, zou dus ook ongegrond zijn.

c. Indien de cliënt besloten heeft geen regularisatieaangifte in te dienen voor de gerepatrieerde geldmiddelen omdat hij niet in staat is het op grond van artikel 11 van de wet van 21 juli 2016 vereiste schriftelijke bewijs te leveren, maar hij toch over rechtvaardigingselementen beschikt die hij voldoende acht, in het geval dat hij strafrechtelijk zou worden vervolgd, om de geloofwaardigheid te staven van de bewering dat de betrokken geldmiddelen hun gewone belastingregime hebben ondergaan, moet de financiële instelling waarnaar deze geldmiddelen worden gerepatrieerd, de door de cliënt aangevoerde rechtvaardigingselementen beoordelen teneinde te beslissen of deze redelijkerwijs als voldoende kunnen worden beschouwd om het vermoeden weg te nemen dat deze geldmiddelen voortkomen uit ernstige fiscale fraude. Indien dit het geval is, kan de financiële instelling besluiten geen melding van een verdachte verrichting aan de CFI te richten.

d. Indien de cliënt besloten heeft geen regularisatieaangifte in te dienen voor de gerepatrieerde geldmiddelen omdat hij niet in staat is het op grond van artikel 11 van de wet van 21 juli 2016 vereiste schriftelijke bewijs te leveren, en hij bovendien niet in staat is om rechtvaardigingselementen te verstrekken om, in het geval dat hij strafrechtelijk zou worden vervolgd, de geloofwaardigheid te staven van de bewering dat de betrokken geldmiddelen hun gewone belastingregime hebben ondergaan, moet de financiële instelling waarnaar deze geldmiddelen worden gerepatrieerd, ervan uitgaan dat er een vermoeden bestaat van het witwassen van de opbrengsten van ernstige fiscale fraude en moet zij een vermoeden melden aan de CFI.

C.4. In hoeverre moet bij de toepassing van de antiwitwaswet rekening worden gehouden met de door het Contactpunt Regularisaties vastgestelde normen voor het bewijs van de herkomst van de tegoeden?

69) Aangezien het erom gaat of de geldmiddelen kunnen worden beschouwd als de opbrengsten van ernstige fiscale fraude, en de vermoedens kunnen worden weggenomen door doeltreffende maatregelen te nemen om de fiscale status van deze geldmiddelen te regulariseren, moet effectief rekening worden gehouden met de voorwaarden voor een dergelijke regularisatie zoals verduidelijkt door het Contactpunt Regularisaties van de Dienst Voorafgaande Beslissingen in fiscale zaken en door de fiscale jurisprudentie. Zoals hierboven aangegeven (zie § 68), zou de financiële instelling waarnaar de tegoeden worden gerepatrieerd op basis van een onderzoek per geval kunnen oordelen dat er geen vermoeden van witwassen van de opbrengsten van ernstige fiscale fraude moet worden gemeld, zelfs als de cliënt in het kader van de regularisatieprocedure niet het schriftelijke bewijs heeft kunnen leveren dat nodig is om zijn tegoeden geheel of gedeeltelijk uit te sluiten van de berekeningsgrondslag voor de regularisatiebijdrage. Het ontbreken van voldoende bewijs in het kader van de fiscale regularisatieprocedure heeft immers tot gevolg dat de betrokken bedragen worden opgenomen in de berekeningsgrondslag voor de regularisatiebijdrage, waarvan de betaling de cliënt in staat stelt te genieten van fiscale en strafrechtelijke immuniteit waardoor, zodra de bijdrage daadwerkelijk is betaald, de geldmiddelen niet langer als de opbrengst van fiscale fraude moeten worden beschouwd.

C.5. Quid met cliënten die hun buitenlandse inkomsten hebben geregulariseerd, maar niet het kapitaal: welk bewijs moet de financiële instelling hebben van de herkomst van het kapitaal (bv. als het de vorige generatie is die de geldmiddelen geëxpatrieerd heeft)?

70) Het spreekt voor zich dat een financiële instelling die redelijke gronden heeft om te vermoeden dat alle door haar aangehouden tegoeden van een cliënt de opbrengst zijn van ernstige fiscale fraude, er niet van kan uitgaan dat een fiscale regularisatie die slechts betrekking heeft op een deel van deze tegoeden voldoende zou zijn om haar vermoedens van witwassen van de opbrengsten van ernstige fiscale fraude voor de rest weg te nemen en om haar vrij te stellen van de verplichting om een vermoeden te melden aan de CFI.

71) Het is echter mogelijk dat het in het buitenland belegde kapitaal een volstrekt rechtmatige herkomst heeft en dat alleen de inkomsten uit dit kapitaal beschouwd moeten worden als de opbrengst van ernstige fiscale fraude. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn als geldmiddelen met een rechtmatige herkomst worden geëxpatrieerd om de inkomsten ervan onrechtmatig te onttrekken aan de Belgische belastingen. Afhankelijk van de situaties die zich kunnen voordoen, is het dus mogelijk dat slechts een deel van de gerepatrieerde geldmiddelen aan fiscale regularisatiemaatregelen moet worden onderworpen. Het is de taak van de financiële instelling om deze analyse uit te voeren en om de rechtmatige herkomst van alle door haar aangehouden tegoeden van de cliënt te documenteren.

72) Voor de mate waarin de gebruikte rechtvaardiging moet worden gedocumenteerd, wordt verwezen naar de §§ 31 tot 36 en 59 tot 68 hierboven.

73) Wanneer er voor de gerepatrieerde geldmiddelen een “eenmalige bevrijdende aangifte” is verricht waarmee slechts een deel van de betrokken geldmiddelen kon worden geregulariseerd, moet in het kader van de na te leven waakzaamheidsverplichtingen worden nagegaan tot beloop van welk bedrag de gerepatrieerde geldmiddelen door die EBA zijn geregulariseerd. Voor de bedragen die niet zijn geregulariseerd met de EBA, moet de financiële instelling relevante informatie verzamelen en analyseren om te bepalen of het vermoeden dat deze bedragen voortkomen uit ernstige fiscale fraude, kan worden weggenomen. In dit verband wordt verwezen naar de §§ 60 en 61 hierboven.

74) Wat betreft de mate waarin erfgenamen of begiftigden verplicht zijn om fiscale fraude te regulariseren die eventueel is gepleegd door de personen waarvan zij hebben geërfd of door hun schenkers, wordt met name verwezen naar de §§ 44 en 45 hierboven en de §§ 10 en 11 van bijlage 1.

C.6. Moet de Belgische financiële instelling nagaan of er indirecte belastingen zijn betaald? Wat moet zij met name doen als blijkt dat een (potentiële) cliënt die tegoeden overmaakt naar het buitenland geen TOB (taks op beursverrichtingen) en/of geen TER (taks op de effectenrekeningen) heeft betaald?

75) De definitie van ernstige fiscale fraude als onderliggende criminele activiteit van het witwassen van geld is niet beperkt tot bepaalde vormen van belasting (zie de §§ 1 tot 9 van bijlage 1): ernstige fiscale fraude die het mogelijk heeft gemaakt indirecte belastingen (BTW, accijnzen, TOB, TER, enz.) te ontduiken, valt net zo goed onder deze definitie als fraude die het mogelijk heeft gemaakt directe belastingen te ontduiken. Hoewel een melding van vermoedens gerechtvaardigd kan zijn zonder dat de financiële instelling kan vaststellen dat de vermoedelijke fiscale fraude effectief ernstig is in de zin van de antiwitwaswet, is een dergelijke melding van vermoedens a fortiori vereist als de financiële instelling reden heeft om te vermoeden dat het gaat om ernstige fiscale fraude.

76) Wanneer door de aard van de ontdoken belasting de regularisatie van de fiscale status van de geldmiddelen niet kon of kan worden verkregen op grond van een eenmalige bevrijdende aangifte of van de wet van 21 juli 2016 tot invoering van een permanent

systeem inzake fiscale en sociale regularisatie, kan de rechtmatigheid van de herkomst van de geldmiddelen vanuit fiscaal oogpunt enkel worden hersteld door de effectieve en volledige betaling van deze belasting, vermeerderd met eventuele belastingverhogingen, boetes en nalatigheidsinteresten.

C.7. Kan er een onderscheid worden gemaakt tussen de verjaringstermijn voor een strafbaar feit dat betrekking heeft op de verwerving van een bepaald kapitaal en de verjaringstermijn voor een strafbaar feit dat betrekking heeft op het witwassen van inkomsten indien de inkomsten geregulariseerd zijn? Bijvoorbeeld in geval van misbruik van vennootschapsgoederen in de jaren negentig, waarvan de inkomsten zijn geregulariseerd?

77) De wet verplicht financiële instellingen de nodige waakzaamheidsmaatregelen te nemen om ervoor te zorgen dat er geen redelijke gronden zijn om te vermoeden dat de door hen aangehouden geldmiddelen van cliënten de opbrengst zijn van een van de in de wet vermelde criminele activiteiten. Er dient aan te worden herinnerd dat deze activiteiten niet worden gedefinieerd onder verwijzing naar het Strafwetboek maar in criminologische termen, en dat het dus niet de taak is van de financiële instellingen om de feiten strafrechtelijk te kwalificeren teneinde te bepalen of een vermoeden moet worden gemeld aan de CFI. Dit beginsel is uitdrukkelijk vastgelegd in artikel 47, § 1, tweede lid, van de wet. Een melding van een vermoeden is bovendien ook verplicht als de financiële instelling vermoedt dat de geldmiddelen een onrechtmatige herkomst hebben maar zij niet in staat is de onderliggende criminele activiteit(en) waaruit de geldmiddelen mogelijk voortkomen, te identificeren. Het minste vermoeden dat de geldmiddelen een onrechtmatige herkomst hebben, is voldoende om aanleiding te geven tot een verplichte melding aan de CFI, zodat deze overeenkomstig de wet alle analyses kan uitvoeren die het voor haar mogelijk maken om te bepalen of er ernstige aanwijzingen zijn van witwassen en, indien dat het geval is, om de betrokken informatie door te geven aan de procureur des Konings of de federale procureur.

78) Aangezien het niet de taak is van de financiële instellingen om de feiten waaruit de geldmiddelen voortkomen strafrechtelijk te kwalificeren, dienen zij zich a fortiori niet uit te spreken over het al dan niet verjaren van deze strafbare feiten. Bovendien kan deze beoordeling, die uitsluitend onder de bevoegdheid van de gerechtelijke autoriteiten valt, het vermoeden van een financiële instelling dat de betrokken geldmiddelen een onrechtmatige herkomst kunnen hebben, niet wegnemen. Verjaring heeft immers alleen tot gevolg dat er geen strafrechtelijke vervolging kan worden ingesteld en dat er geen strafrechtelijke sancties kunnen worden opgelegd, niet dat de betrokken feiten als rechtmatig kunnen worden beschouwd.

79) Er wordt ook verwezen naar de §§ 6 tot 9 van bijlage 1.

C.8. Als een financiële instelling tot de conclusie is gekomen dat de tegoeden een legale herkomst hebben, moet zij dan ook actief onderzoeken of er sprake is van eenvoudige fiscale fraude en dit staven (moet een Belgische ingezetene bijvoorbeeld bewijzen dat hij zijn taks op beursverrichtingen heeft betaald voor transacties vanaf een Nederlandse effectenrekening)?

80) Zoals elders aangegeven (zie § 6 van bijlage 1), wordt in de memorie van toelichting bij de wet bepaald dat, “[w]anneer een onderworpen entiteit bijvoorbeeld vermoedt dat bepaalde geldmiddelen een illegale herkomst hebben die fiscale fraude kan zijn, [...] die onderworpen entiteit dit [moet] melden aan de CFI zonder dat zij vooraf moet vaststellen of het effectief al dan niet om ernstige fiscale fraude gaat”. Bovendien is de aard van de ontdoken belasting geen relevant criterium om te bepalen of al dan niet moet worden beschouwd dat de geldmiddelen een onrechtmatige herkomst hebben. De door de financiële instelling verzamelde informatie moet echter aanwijzingen bevatten dat de door de cliënt gewenste verrichtingen niet in overeenstemming zijn met zijn kenmerken of met het doel en de aard van de zakelijke relatie of de voorgenomen verrichting, waardoor zijn verrichtingen als "atypisch" moeten worden beschouwd en als zodanig aan een grondige analyse van de AMLCO moeten worden onderworpen. Wanneer dit

onderzoek voldoende zekerheid biedt dat, zelfs als er een vermoeden van fiscale fraude bestaat, het duidelijk is dat deze fraude niet als ernstig kan worden aangemerkt, met name omdat de betrokken bedragen beperkt zouden zijn, zowel in absolute zin als in verhouding tot de kenmerken van de cliënt, of omdat de mogelijke fiscale fraude duidelijk niet heeft geleid tot de aanmaak en het gebruik van valse documenten of tot het gebruik van complexe structuren of een complexe organisatie, moeten de geldmiddelen of de overmaking ervan niet worden geacht onder de wettelijke verplichting te vallen om vermoedens te melden aan de CFI, zolang deze geldmiddelen geen verband lijken te houden met een van de in artikel 4, 23°, van de wet vermelde criminele activiteiten. Als er in dit verband enige twijfel bestaat, moet echter wel een vermoeden worden gemeld.

D. Diverse vragen

D.1. Wat zijn de verwachtingen van de NBB op het vlak van governance en interne organisatie voor het beheer van de repatriëringsdossiers?

81) De door of krachtens de wet vastgestelde governanceregels inzake SWG/FT zijn algemeen van toepassing op alle SWG/FT-functies, zonder onderscheid naar de onderliggende criminele activiteiten van het witwassen van geld. In dit verband wordt verwezen naar de pagina "Organisatie en interne controle" op de website van de Bank.

82) In dit verband dient er in het bijzonder aan te worden herinnerd dat krachtens artikel 9, § 1, van de wet het lid van het wettelijk bestuursorgaan of, in voorkomend geval, van de effectieve leiding van de financiële instelling dat is aangewezen om op het hoogste niveau verantwoordelijk te zijn voor SWG/FT, moet toezien op de tenuitvoerlegging en naleving van de bepalingen van de wet en de besluiten en reglementen genomen ter uitvoering ervan; dit houdt onder meer in dat deze persoon ervoor moet zorgen dat binnen de financiële instelling effectief alle structuren en mechanismen worden ingevoerd om verdachte verrichtingen te kunnen opsporen en aan de CFI melden, ongeacht de aard van deze verrichtingen, ook in het geval van repatriëringen, en ongeacht de vermoedelijke onderliggende criminele activiteit, waaronder ernstige fiscale fraude.

83) De persoon die overeenkomstig artikel 9, § 2, van de wet belast is met het toezicht op de tenuitvoerlegging van de gedragslijnen, procedures en internecontrolemaatregelen inzake SWG/FTP (de AMLCO) is in het bijzonder verantwoordelijk voor de analyse van atypische verrichtingen en de opstelling van de desbetreffende schriftelijke verslagen om, indien nodig, meldingen van verdachte verrichtingen te richten aan de CFI overeenkomstig artikel 47 van de wet.

84) Krachtens artikel 49, eerste lid, van de wet behoort de bevoegdheid om te beslissen of een verrichting al dan niet verdacht is en om een melding te verrichten aan de CFI, in principe toe aan de AMLCO en kan ze dus niet worden toegekend aan personen die rechtstreeks in contact staan met de cliënten of de verrichtingen. Niettemin wordt in artikel 49, tweede lid, van de wet bepaald dat elke bestuurder, personeelslid, agent of distributeur van een financiële instelling de desbetreffende informatie of inlichtingen persoonlijk moet melden aan de CFI telkens wanneer de AMLCO dit niet kan doen.

85) Deze principiële bevoegdheid van de AMLCO sluit niet uit dat hij een beroep moet doen op personen die rechtstreeks in contact staan met de cliënten of verrichtingen om de informatie te verkrijgen die nodig is voor zijn analyse of om bepaalde verificaties te laten uitvoeren onder zijn verantwoordelijkheid.

86) Voorts wordt eraan herinnerd dat in artikel 9, § 2, derde lid, 2°, van de wet wordt bepaald dat de AMLCO met name moet beschikken over de passende deskundigheid die nodig is voor de effectieve, onafhankelijke en autonome uitoefening van zijn functie. Wanneer een financiële instelling door haar bedrijfsmodel vaak grote bedragen ontvangt die uit het buitenland worden gerepatrieerd, moet zij ervoor zorgen dat haar AMLCO zelf over de nodige deskundigheid beschikt om op te treden bij vermoedens van witwassen van

de opbrengsten van ernstige fiscale fraude. Gezien de potentieel zeer technische aard en de potentieel grote complexiteit van de analyse van repatriëringsverrichtingen en, met name, de fiscale aspecten ervan, kan het nuttig of zelfs noodzakelijk zijn dat de analyse van de AMLCO kan steunen op de deskundigheid van gespecialiseerde adviseurs, met name op het gebied van het fiscaal recht. In voorkomend geval kan het gebruik van deze specifieke deskundigheid worden georganiseerd door de oprichting van een ad hoc-comité binnen de financiële instelling. In dit geval moet ervoor worden gezorgd dat passende maatregelen worden genomen om belangenconflicten in hoofde van deze adviseurs en/of dit comité te voorkomen en de objectiviteit van de uitgebrachte adviezen te waarborgen. De beslissing om een verrichting al dan niet als verdacht te beschouwen, moet in elk geval het voorrecht blijven van de overeenkomstig artikel 9, § 2, van de wet aangewezen AMLCO.

D.2. Welke interne procedures moet een financiële instelling hebben voor het beheer van repatriëringsdossiers?

87) Zie de pagina "Gedragslijnen, procedures, processen en interne controlemaatregelen" op de website van de Bank.

88) Aangezien er voor repatriëringen een specifiek onderzoek is vereist, kan het nodig zijn, naargelang het niveau van het risico voor de financiële instelling om met dergelijke verrichtingen te worden geconfronteerd, dat de criteria die worden gehanteerd door de personen die rechtstreeks met de cliënten en de verrichtingen in contact staan (zie art. 16 van het reglement van de NBB van 21 november 2017 betreffende de voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme) en de criteria die worden toegepast in het kader van het geautomatiseerde systeem voor het toezicht op de verrichtingen (zie art. 17 van hetzelfde reglement) zodanig worden gedefinieerd dat deze verrichtingen doeltreffend kunnen worden opgespoord. Er wordt ook aanbevolen een procedure vast te stellen en toe te passen om de cliënten in staat te stellen hun voornemen om dergelijke repatriëringen uit te voeren, van tevoren aan te kondigen en om in een vroeg stadium de relevante informatie te kunnen verzamelen die nodig is om deze verrichtingen te analyseren. Gezien de bijzondere kenmerken van deze verrichtingen kan tot slot worden aanbevolen dat de instellingen die er vaak mee te maken hebben, passende interne procedures vaststellen voor het analyseren van deze verrichtingen en het formuleren van een passende rechtvaardiging voor de rechtmatigheid van de geldmiddelen op basis van de documentatie die vereist is om de geloofwaardigheid van deze rechtvaardiging te staven.

D.3. Mag een financiële instelling een relatieve of absolute drempel toepassen beneden dewelke de repatriëring minder kritisch moet worden onderzocht? Zo ja, welk bedrag is aanvaardbaar?

89) Overeenkomstig artikel 8 van de wet moet elke financiële instelling gedragslijnen, procedures, processen en internecontrolemaatregelen vaststellen op basis van de algemene risicobeoordeling die vereist is op grond van artikel 16 van de wet. Krachtens artikel 17, tweede lid, van de wet moet elke financiële instelling kunnen aantonen aan de Bank dat haar gedragslijnen, procedures en internecontrolemaatregelen, met inbegrip van haar cliëntacceptatiebeleid en haar procedures voor de waakzaamheid ten aanzien van de verrichtingen, in verhouding staan tot het geïdentificeerde WG/FT-risico. In artikel 5 van het antiwitwasreglement van de Bank wordt bepaald dat de financiële instellingen schriftelijk moeten vastleggen op welke wijze de WG/FT-risico's die ze met toepassing van artikel 16 van de wet hebben geïdentificeerd en beoordeeld, in aanmerking worden genomen in het kader van de gedragslijnen - waaronder het cliëntacceptatiebeleid -, de procedures en de internecontrolemaatregelen die ze in overeenstemming met artikel 8 van de wet vaststellen. Ze houden dit geschrift ter beschikking van de Bank, teneinde te voldoen aan de vereiste van artikel 17, tweede lid, van de wet. Zie de pagina "Risicogebaseerde benadering en algemene risicobeoordeling" op de website van de Bank.

90) In deze context kan het bedrag van de verrichtingen worden beschouwd als een van de elementen om het niveau van het witwasrisico te kunnen meten. Dit niveau wordt echter ook bepaald door een reeks andere factoren, waaronder de kenmerken van de cliënt, zijn huidige of gewenste verrichtingen (met inbegrip van hun complexiteit), de betrokken geografische gebieden, enz. Daarom kan een risicogebaseerde benadering waarbij alleen een criterium met betrekking tot het bedrag van de verrichting wordt gehanteerd, in het algemeen niet als toereikend en adequaat worden beschouwd. Daarentegen zou kunnen worden aanvaard dat in de interne procedures wordt bepaald dat geen maatregelen van verhoogde waakzaamheid worden toegepast wanneer de betrokken bedragen klein genoeg zijn om het risico dat deze verrichtingen worden gebruikt voor het witwassen van, met name, de opbrengsten van ernstige fiscale fraude, als gering te beschouwen. In dit verband wordt eraan herinnerd dat in de memorie van toelichting bij de wet wordt vermeld dat [d]e ernst van het fiscaal misdrijf zal kunnen worden beoordeeld op basis van de aanmaak en/of het gebruik van valse stukken, maar ook het omvangrijke bedrag van de verrichting en de abnormale aard van dit bedrag gelet op de activiteiten of het eigen vermogen van de cliënt".

D.4. Zijn er andere criteria of best practices die bij de risicobeoordeling in aanmerking moeten worden genomen?

91) Wat betreft de andere criteria die in aanmerking moeten worden genomen bij het bepalen van het waakzaamheidsniveau en van de aard van de te nemen maatregelen, wordt verwezen naar de vorige vraag. Zo is het mogelijk dat naast het bedrag van de overmaking ook rekening moet worden gehouden met criteria die betrekking hebben op de landen van waaruit de geldmiddelen worden overgemaakt, op de complexiteit of ondoorzichtigheid van de juridische structuur van de opdrachtgever van de overmaking, op de redenen voor de overmaking, op de relatie tussen de schenker, die de opdrachtgever is van de overmaking, en de begiftigde, die de begunstigde is van deze overmaking, enz. Zie ook de §§ 3 en 32 hierboven en de pagina "Risicogebaseerde benadering en algemene risicobeoordeling" op de website van de Bank.

*
* *

Hoogachtend

Pierre Wunsch
Gouverneur

Bijlagen: 2

Bijlage 1: Vraag A.1:

Moeten de financiële instellingen de CFI op de hoogte brengen van elke repatriëring?

Nadere toelichting bij de antwoorden in de §§ 12 tot 16 van de circulaire

1. Op grond van artikel 47, § 1, eerste lid, van de wet zijn de onderworpen entiteiten (met name de financiële instellingen) verplicht om een melding te verrichten aan de CFI:

   "*wanneer ze weten, vermoeden of redelijke gronden hebben om te vermoeden:*
   - *1° dat geldmiddelen, ongeacht het bedrag, verband houden met het witwassen van geld of de financiering van terrorisme;*
   - *2° dat verrichtingen of pogingen tot verrichtingen verband houden met het witwassen van geld of de financiering van terrorisme. Deze verplichting tot melding is eveneens van toepassing wanneer de cliënt beslist de voorgenomen verrichting niet uit te voeren;*
   - *3° buiten de gevallen bedoeld in 1° en 2°, dat een feit waarvan ze kennis hebben, verband houdt met het witwassen van geld of de financiering van terrorisme.*"

2. Het begrip "witwassen van geld" wordt gedefinieerd in artikel 2 van de wet:

   "*(...) wordt beschouwd als "witwassen van geld" :*
   - *1° de omzetting of overdracht van geld of andere goederen, wetende dat deze zijn verworven uit een criminele activiteit of uit deelneming aan een dergelijke activiteit, met het oogmerk de illegale herkomst ervan te verhelen of te verhullen of een persoon die bij een dergelijke activiteit is betrokken, te helpen aan de juridische gevolgen van zijn daden te ontkomen;*
   - *2° het verhelen of verhullen van de werkelijke aard, oorsprong, vindplaats, vervreemding, verplaatsing, rechten op of de eigendom van geld of goederen, wetende dat deze verworven zijn uit een criminele activiteit of uit deelneming aan een dergelijke activiteit;*
   - *3° de verwerving, het bezit of het gebruik van geld of goederen, wetende, op het tijdstip van ontvangst, dat deze voorwerpen zijn verworven uit een criminele activiteit of uit deelneming aan een dergelijke activiteit;*
   - *4° deelneming aan, medeplichtigheid aan, poging tot, hulp aan, aanzetten tot, vergemakkelijken van, of het geven van raad met het oog op het begaan van één van de in de bepalingen onder 1°, 2° en 3° bedoelde daden.*"

3. Het begrip "criminele activiteit" dat in deze definitie van witwassen van geld wordt gebruikt, wordt gedefinieerd in artikel 4, 23°, van de wet en omvat een breed scala aan criminele of onrechtmatige gedragingen in de criminologische zin van de term[6], waaronder: fraude ten nadele van de financiële belangen van de Europese Unie (punt j), ernstige fiscale fraude, al dan niet georganiseerd (punt k), sociale fraude (punt l), verduistering door personen die een openbare functie uitoefenen en corruptie (punt m), ernstige milieucriminaliteit (punt n), beursmisdrijven (punt r), misbruik van vertrouwen (punt v), misbruik van vennootschapsgoederen (punt w), enz.

4. Wat betreft de ernstige fiscale fraude, al dan niet georganiseerd (punt k), wordt in de memorie van toelichting bij de wet van 18 september 2017[7] vermeld dat:

   "*De ernst van het fiscaal misdrijf zal kunnen worden beoordeeld op basis van de aanmaak en/of het gebruik van valse stukken, maar ook het omvangrijke bedrag van de verrichting en de abnormale aard van dit bedrag gelet op de activiteiten of het eigen vermogen van de cliënt. In de nieuwe definitie van fiscale fraude wordt de graad van organisatie één van de criteria voor de ernst ervan, zonder als dusdanig noodzakelijk vereist te zijn voor de kwalificatie als misdrijf.*"

5. Zie ook artikel 1 van het koninklijk besluit van 9 februari 2020 tot uitvoering van artikel 29, § 4, van het Wetboek van Strafvordering. In dit koninklijk besluit wordt bepaald dat de in artikel 29, § 3, van het Wetboek van Strafvordering bedoelde feiten, waarvan het onderzoek aanwijzingen van ernstige fiscale fraude, al

6 In dit verband dient te worden opgemerkt dat de wetgever in de definitie van witwassen van geld bewust verwijst naar "*criminele activiteiten*" en niet naar "*strafbare feiten*".

7 *Kamer van Volksvertegenwoordigers, 2016-2017, DOC 54 2566/001, p. 33 – zie https://www.dekamer.be/FLWB/PDF/54/2566/54K2566001.pdf*

dan niet georganiseerd, aan het licht brengt en die naar luid van de belastingwetten en van de ter uitvoering ervan genomen besluiten strafrechtelijke inbreuken zijn, worden gekenmerkt door de volgende criteria:

" (…)

- *de feiten kenmerken zich door zowel het ernstige als het georganiseerde karakter ervan;*

  Het georganiseerde karakter van de feiten veronderstelt het gebruik van complexe constructies of mechanismen, eventueel met een internationale dimensie.

  De ernst van de gemelde feiten viseert onder andere belastingplichtigen die moedwillig herhaaldelijk of meervoudige inbreuken plegen op de belastingwetten en de ter uitvoering ervan genomen besluiten. Feiten kunnen ook als ernstig worden beschouwd wanneer de fraude wordt begaan met aanmaak of gebruik van valse stukken, of wanneer het bedrag van de handeling een aanzienlijke omvang kent of abnormaal karakter vertoont.

- *er zijn ernstige aanwijzingen dat de feiten samenhangend zijn met gemeenrechtelijke misdrijven met een ernstig financieel, economisch, fiscaal of sociale component of ernstige elementen van corruptie;*

- *voor het onderzoek naar de feiten moeten er gerechtelijke opsporingshandelingen, die een dwangmaatregel inhouden, worden uitgevoerd;*

- *er zijn ernstige aanwijzingen dat de feiten dienen ter financiering van de activiteiten van een terroristische groep of criminele organisatie."*

6. In artikel 47, § 1, tweede lid, van de wet wordt echter ook gepreciseerd dat "*[d]e verplichting tot melding aan de CFI met toepassing van 1° tot en met 3°, [...] niet in[houdt] dat de onderworpen entiteit de onderliggende criminele activiteit van het witwassen van geld dient te identificeren.*"

   In de memorie van toelichting bij de wet van 18 september 2017 [8] wordt deze bepaling als volgt toegelicht:

   "*Teneinde elke discussie ter zake te vermijden, onderstreept het ontwerpartikel nu expliciet dat het niet aan de onderworpen entiteiten is om de onderliggende criminele activiteit van de vermoede witwaspraktijk te identificeren. Wanneer een onderworpen entiteit bijvoorbeeld vermoedt dat bepaalde geldmiddelen een illegale herkomst hebben die fiscale fraude kan zijn, moet die onderworpen entiteit dit melden aan de CFI zonder dat zij vooraf moet vaststellen of het effectief al dan niet om ernstige fiscale fraude gaat.* (…)

   In de meeste gevallen kunnen de melders de onderliggende criminele activiteit van de vermoede witwaspraktijk niet kennen. Het is de taak van de CFI om aan de hand van een grondige analyse het verband te vinden tussen de betrokken geldmiddelen, de verdachte verrichting of de aangeklaagde feiten en één van de in de wet bedoelde vormen van criminaliteit (Senaat, nr. 1323/1, G.Z. 1994-1995, p. 5 en Senaat, nr. 1335/1 en 1336/1, G.Z. 1997-1998, p. 18.).

   De taak om een onderscheid te maken tussen, enerzijds, meldingen die betrekking hebben op ernstige vormen van criminaliteit die de samenwerking rechtvaardigen tussen de financiële en niet-financiële sector en, anderzijds, meldingen waarvan geoordeeld wordt dat zij de sociale en economische orde in mindere mate aantasten, werd door het preventief dispositief, dat een engere definitie geeft van witwassen van geld dan de strafrechtelijke benadering, altijd al toevertrouwd aan de CFI en niet aan de melders. Door als filter te fungeren zorgt de CFI ervoor dat de diensten van het parket niet worden overstelpt met irrelevante meldingen (Parl.St., Kamer, 1992-1993, nr. 689/2, p. 3.; A. DE NAUW, Les métamorphoses administratives du droit pénal de l'entreprise, Gent, Mys & Breesch, 1994, p. 135).

   Dit betekent geenszins dat de melders niet mogen verwijzen naar een onderliggende vorm van criminaliteit indien zij weten of vermoeden of redelijke gronden hebben om te vermoeden dat de witgewassen geldmiddelen voortkomen uit een criminele activiteit die vermeld is in artikel 4, 23°, van de ontwerpwet.

   Zoals dit altijd al het geval is geweest in de wet van 11 januari 1993, volstaat het minste vermoeden opdat de meldplicht van toepassing is. Dit is het geval indien de beroepsuitoefenaar niet kan uitsluiten dat de verrichting of het feit die of dat hem bekend wordt, verband houdt met witwassen van geld of de financiering van terrorisme (Memorie van toelichting, Parl. St., Kamer, 1997-1998, nr. 1335/1, p. 18). Het witwassen van geld in het kader van de ontwerpwet bestaat, net als in het verleden, uit handelingen (omwisseling,

8 *Idem, p. 159 tot 161*

overdracht, achterhouden, ….) die betrekking hebben op geldmiddelen met een criminele oorsprong. Dus volstaat het minste vermoeden omtrent de illegale herkomst of bestemming van de geldmiddelen waarmee de beroepsuitoefenaar te maken krijgt (omwisseling, overdracht, verhulling,….) of omtrent een verrichting of een geheel van verrichtingen die verdacht lijken, om de verplichting tot het melden van verdachte verrichtingen toe te passen.

Er wordt van de onderworpen entiteiten duidelijk verwacht dat zij een melding verrichten van hun vermoeden wanneer zij ten aanzien van de inlichtingen of documenten die zij hebben ontvangen van de cliënt of die beschikbaar zijn in het dossier van de cliënt geen volledige zekerheid hebben verkregen omtrent de rechtmatigheid van de geldmiddelen of van de verrichting, of omtrent de economische, juridische of fiscale rechtvaardiging ervan."

7. Bijgevolg moet worden benadrukt dat het onaanvaardbaar is dat een financiële instelling die vermoedt of redelijke gronden heeft om te vermoeden dat geldmiddelen of een verrichting verband houden met het witwassen van geld dat voortkomt uit bijvoorbeeld sociale fraude, ernstige fiscale fraude of een andere in de wet vermelde vorm van criminaliteit, besluit om geen vermoeden te melden aan de CFI omdat zij geen bewijs heeft van dergelijke sociale of fiscale fraude of andere in de wet vermelde misdrijven.

8. Het is evenmin toelaatbaar dat een financiële instelling besluit geen vermoeden te melden aan de CFI omdat zij van mening is dat de strafbare feiten waaruit de geldmiddelen mogelijk voortkomen, verjaard zouden zijn. Deze beoordeling, die uitsluitend onder de bevoegdheid van de gerechtelijke autoriteiten valt, kan het vermoeden van een financiële instelling dat de betrokken geldmiddelen een criminele herkomst kunnen hebben, niet wegnemen. Verjaring heeft alleen tot gevolg dat er geen strafrechtelijke vervolging kan worden ingesteld en dat er geen strafrechtelijke sancties kunnen worden opgelegd, niet dat de betrokken feiten als rechtmatig kunnen worden beschouwd. A fortiori kan in het geval van witwassen van de opbrengst van ernstige fiscale fraude (zoals bedoeld in de antiwitwaswet op het ogenblik van de repatriëring) niet worden aanvaard dat een financiële instelling zich vrijgesteld acht van de verplichting om een melding van een verdachte verrichting aan de CFI te richten op grond van het feit dat de vaststelling en/of de invordering van de belastingschuld van de cliënt die ernstige fiscale fraude heeft gepleegd, door de toepassing van de belastingwetten zijn verjaard.

9. Omgekeerd is het, indien een redelijk persoon op grond van de ontvangen rechtvaardiging en documentatie (zie ook de §§ 33 en 34 van de bovenstaande circulaire) kan concluderen dat er voldoende zekerheid bestaat over de rechtmatigheid van de geldmiddelen en van de overmaking, niet vereist dat de financiële instelling beschikt over het formele bewijs van deze rechtmatigheid om te beslissen vermoedens van witwassen uit te sluiten en bijgevolg geen vermoeden te melden aan de CFI.

10. In dit verband dient eraan te worden herinnerd dat repatriëringen vanuit het buitenland witwasverrichtingen kunnen zijn uit hoofde van de opdrachtgevers van de overmakingen (bv. schenkers). Volgens artikel 2, 1°, van de wet wordt het volgende als een witwasverrichting beschouwd: "*de omzetting of overdracht van geld of andere goederen, wetende dat deze zijn verworven uit een criminele activiteit of uit deelneming aan een dergelijke activiteit, met het oogmerk de illegale herkomst ervan te verhelen of te verhullen of een persoon die bij een dergelijke activiteit is betrokken, te helpen aan de juridische gevolgen van zijn daden te ontkomen".*

11. Dezelfde verrichtingen kunnen tegelijkertijd echter ook witwasverrichtingen zijn uit hoofde van de begunstigden, in België, van deze overmakingen (bv. begiftigden, erfgenamen of legatarissen). Volgens van artikel 2, 3°, van de wet wordt het volgende immers ook als een witwasverrichting beschouwd: "*de verwerving, het bezit of het gebruik van geld of goederen, wetende, op het tijdstip van ontvangst, dat deze voorwerpen zijn verworven uit een criminele activiteit of uit deelneming aan een dergelijke activiteit".*

12. Er wordt ook op gewezen dat de dader van de witwaspraktijk in beide gevallen een andere persoon kan zijn dan de dader van de vermeende criminele activiteit waaruit de geldmiddelen voortkomen. Als de opdrachtgever en de begunstigde van de geldovermaking bijvoorbeeld weten dat de overgemaakte geldmiddelen de opbrengst zijn van een onderliggende criminele activiteit, met name sociale fraude of

ernstige fiscale fraude door een derde persoon, vormt de overmaking van deze geldmiddelen van de ene naar de andere persoon voor beiden een witwasverrichting met betrekking tot de opbrengsten van een criminele activiteit, zelfs als geen van beide personen bij die activiteit betrokken was.

13. Er wordt ook gepreciseerd dat, indien een witwaspraktijk voor zowel de opdrachtgever als de begunstigde van de overmaking impliceert dat zij kennis moeten hebben van de illegale herkomst van de geldmiddelen, het geringste vermoeden dat de cliënt de illegale herkomst van de geldmiddelen kent of redelijkerwijze zou moeten kennen voldoende is om aanleiding te geven tot een vermoeden van witwassen bij de financiële instelling en derhalve tot de verplichting om een vermoeden te melden aan de CFI.

14. Voor meer informatie wordt ook verwezen naar, met name, de volgende pagina's op de website van de Bank:

- Definities
- Risicogebaseerde benadering en algemene risicobeoordeling
- Individuele risicobeoordeling
- Waakzaamheidsonderzoek ten aanzien van de cliënten en de verrichtingen
- Analyse van atypische verrichtingen en melding van vermoedens

Bijlage 2: Vraag A.2:

Mag een financiële instelling gerepatrieerde geldmiddelen aanvaarden als zij van mening is dat er een vermoeden van witwassen bestaat en zij van plan is een melding aan de CFI te verrichten? Moet elke melding aan de CFI leiden tot de beëindiging van de zakelijke relatie met de betrokken cliënt?

Nadere toelichting bij de antwoorden in de §§ 18 tot 21 van de circulaire

1. Wanneer een potentiële cliënt een financiële instelling benadert met het oog op het aangaan van een zakelijke relatie in het kader waarvan deze cliënt voornemens is geldmiddelen te repatriëren waarvan de financiële instelling weet, vermoedt of redenen heeft om te vermoeden dat deze verband houden met het witwassen van geld, moet op grond van de beginselen die zijn vastgesteld in het krachtens artikel 8, § 2, 1°, van de wet vereiste cliëntacceptatiebeleid worden beslist of het aangaan van de zakelijke relatie al dan niet kan worden aanvaard.

2. In dit opzicht wordt eraan herinnerd dat de Bank het volgende vermeldt in haar aanbevelingen voor de uitwerking van dit cliëntacceptatiebeleid (zie de pagina "Gedragslijnen, procedures, processen en internecontrolemaatregelen: commentaar en aanbevelingen", punt 2.1.2, op de website van de Bank):

   "*Dit beleid is hoofdzakelijk bedoeld om, op het vlak van de beginselen, de voorwaarden voor de beperking van het WG/FT-risico vast te stellen waaraan voldaan moet zijn vooraleer de financiële instelling aanvaardt om een zakelijke relatie aan te gaan met haar cliënten of om betrokken te zijn bij de uitvoering van occasionele verrichtingen voor haar cliënten. In dit cliëntacceptatiebeleid moet ook op passende wijze rekening kunnen worden gehouden met de algemene risicobeoordeling en met de verscheidenheid van de in kaart gebrachte risico's, met name gelet op hun aard en intensiteit. Die verscheidenheid moet ook worden weerspiegeld in de risicoclassificatie. Aldus moet dit beleid het mogelijk maken passende procedures en modaliteiten vast te leggen voor het aangaan van een relatie of voor het uitvoeren van verrichtingen met of voor deze cliënten. Er zij benadrukt dat het cliëntacceptatiebeleid hoofdzakelijk bedoeld is als kader voor het besluitvormingsproces voor de aanknoping van de zakelijke relatie of de uitvoering van de occasionele verrichting en voor de vaststelling van de aard en intensiteit van de toe te passen waakzaamheidsmaatregelen. Deze besluiten mogen echter niet automatisch voortvloeien uit het cliëntacceptatiebeleid maar moeten worden genomen op basis van een individuele risicobeoordeling die wordt uitgevoerd overeenkomstig artikel 19 van de antiwitwaswet en waarbij op gepaste wijze rekening kan worden gehouden met de eventuele specifieke kenmerken van elk afzonderlijk geval.*"

3. Dit cliëntacceptatiebeleid en de op grond van artikel 19, § 2, van de wet vereiste individuele risicobeoordeling van de cliënt moeten de financiële instelling in staat stellen ook te voldoen aan artikel 35, § 2, van de wet, waarin het volgende wordt bepaald: "*Indien de onderworpen entiteiten redenen hebben om aan te nemen dat ze niet zullen kunnen voldoen aan hun* [waakzaamheidsplicht ten aanzien van de verrichtingen], *mogen zij geen zakelijke relatie aangaan, noch een verrichting voor de cliënt uitvoeren. Wanneer ze, ten aanzien van bestaande klanten niet kunnen voldoen aan die verplichting, beëindigen ze de zakelijke relatie die reeds werd aangegaan (...)*".

4. De Bank is dan ook van mening dat het cliëntacceptatiebeleid moet voorzien in de weigering om een zakelijke relatie aan te gaan met een potentiële cliënt wanneer uit de individuele risicobeoordeling blijkt dat de financiële instelling geen waakzaamheidsmaatregelen kan nemen die haar in staat stellen het risico dat ze buiten haar medeweten door de cliënt wordt gebruikt voor witwasdoeleinden, op passende wijze te verminderen en te beheren, met name gezien diens voornemen om geldmiddelen met een verdachte herkomst te repatriëren. Er wordt benadrukt dat de financiële instelling in dit geval krachtens artikel 35, § 2, tweede lid, van de wet uitdrukkelijk verplicht is om overeenkomstig artikel 46 na te gaan of de redenen waarom niet kan worden voldaan aan de waakzaamheidsverplichting op zich een vermoeden van witwassen kunnen doen rijzen en of er reden is tot melding aan de CFI.

5. Wanneer een bestaande cliënt geldmiddelen repatrieert of zijn financiële instelling op de hoogte brengt van zijn voornemen om geldmiddelen te repatriëren waarvan de financiële instelling weet, vermoedt of redenen

heeft om te vermoeden dat deze verband houden met het witwassen van geld, is deze financiële instelling verplicht om een vermoeden te melden aan de CFI (zie hierboven). In artikel 22 van het antiwitwasreglement van de NBB wordt bepaald dat de financiële instelling in dit geval ook een nieuwe individuele beoordeling moet uitvoeren van de aan deze cliënt verbonden witwasrisico's, overeenkomstig artikel 19, § 2, van de wet, waarbij ze met name rekening houdt met de omstandigheid dat er in verband met de geldmiddelen en/of verrichtingen van deze cliënt een vermoeden werd gemeld. Op basis van deze nieuwe beoordeling en van haar cliëntacceptatiebeleid besluit de financiële instelling ofwel de reeds aangegane zakelijke relatie voort te zetten, in welk geval ze waakzaamheidsmaatregelen ten uitvoer legt die zijn aangepast aan de opnieuw beoordeelde risico's, ofwel deze zakelijke relatie te beëindigen. De zakelijke relatie kan dus niet automatisch worden beëindigd zonder een nieuwe beoordeling van de risico's die daaraan verbonden zijn.

6. De vereiste nieuwe individuele risicobeoordeling moet de financiële instelling met name in staat stellen te bepalen of artikel 35, § 2, van de wet, dat hierboven wordt toegelicht, van toepassing is op het concrete geval.

7. Indien de financiële instelling op basis hiervan besluit de zakelijke relatie voort te zetten, moet de verhoogde waakzaamheid ten aanzien van deze relatie haar met name in staat stellen aanvullende meldingen te verrichten aan de CFI zolang het oorspronkelijk aan haar gemelde vermoeden niet is weggenomen, wanneer de cliënt de financiële instelling de opdracht geeft om grote bedragen van de betwiste geldmiddelen over te maken naar een rekening die is geopend bij een andere financiële instelling in België of in het buitenland of, a fortiori, wanneer deze cliënt de wens te kennen geeft om zijn geldmiddelen contant op te nemen.

8. Voor meer informatie wordt ook verwezen naar de volgende pagina's op de website van de Bank:

   - Gedragslijnen, procedures, processen en internecontrolemaatregelen (zie met name de Commentaar en aanbevelingen)
   - Waakzaamheid ten aanzien van zakelijke relaties en occasionele verrichtingen en opsporing van atypische feiten en verrichtingen (zie met name de Commentaar en aanbevelingen van de NBB)
   - Melding van vermoedens (zie met name de Commentaar en aanbevelingen van de NBB)